

Univerzita Karlova

1. lékařská fakulta

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Adiktologie

Anna Zemanová

Hazardní hraní mezi fotbalovými fanoušky: dotazníková studie

Gambling among football fans: a questionnaire study

Bakalářská práce

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Benjamin Petruželka, Ph.D.

Praha

2024

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem řádně uvedla a citovala všechny použité prameny a literaturu. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, 29.4.2024

ANNA ZEMANOVÁ

.....

Podpis

Identifikační záznam:

ZEMANOVÁ, Anna. *Hazardní hraní mezi fotbalovými fanoušky: dotazníková studie*. [*Gambling among football fans: a questionnaire study*]. Praha, 2024. 60 s., Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie 1. LF a VFN v Praze. Vedoucí práce: Mgr. Benjamin Petruželka, Ph.d.

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce panu Mgr. Benjaminovi Petruželkovi, Ph.D. za jeho podporu a cenné rady, které mi během psaní bakalářské práce dával. Dále chci poděkovat všem respondentům, bez kterých by moje práce nevznikla. V neposlední řadě chci děkuji své rodině, spolužákům a přátelům, kteří mně po celou dobu studia a psaní této bakalářské práce podporovali.

Abstrakt

Název: Hazardní hraní mezi fotbalovými fanoušky: dotazníková studie.

Východiska: Hazardní hraní je v naší společnosti vnímáno jako běžné trávení volného času. Tato zábava však skýtá svá rizika, která daného jedince ovlivňují jak na individuální, rodinné, tak i na společenské úrovni. Fotbal a hazardní hry mají společnou historii. Obecně ale není toto téma v souvislosti s fotbalovými fanoušky příliš prozkoumáno, což bych chtěla napsáním této bakalářské práce změnit a přispět tak k pochopení dané problematiky.

Cíle: Zjistit prevalenci hazardního hraní mezi fotbalovými fanoušky v ČR a zmapovat charakteristiky hraní.

Metody a výzkumný soubor: V rámci této bakalářské práce byl proveden kvantitativní výzkum zaměřený na fotbalové fanoušky. Jedinou metodou sběru dat bylo elektronické dotazování. Dotazník vyplnilo celkem 534 respondentů. Získaná data jsem zpracovala pomocí postupů deskriptivní statistiky.

Výsledky a závěr: Na základě analýzy získaných dat lze konstatovat, že je prevalence hraní hazardních her mezi fotbalovými fanoušky, kteří se výzkumu účastnili, vysoká. Současně výsledky poukazují na výrazné zastoupení respondentů vykazujících symptomy patologického hráčství dle screeningových dotazníků PGSI a Lie/bet. Konkrétně 215 respondentů (44 %) spadá do nějaké míry rizika patologického hráčství, zatímco 270 respondentů (56 %) se tomuto riziku úplně vymyká. Nejčastěji uváděnou hazardní hrou je kurzové sázení na sport (93 %). Z těchto výsledků vyvozují, že bychom se měli více zabývat prevencí hraní hazardních her mezi fotbalovými fanoušky.

Klíčová slova: Hazardní hraní, fotbaloví fanoušci, sázení, patologické hráčství

Zkratky

PH – patologické hráčství

HH – hazardní hraní

DSM-IV – Diagnostická statistický manuál duševních poruch

MKN – Mezinárodní klasifikace nemocí

PGSI – Problem gambling severity index

Abstract

Title: Gambling among football fans: a questionnaire study

Background: Gambling is perceived as a common leisure activity in our society. However, this pastime has its risks, which affect the individual on an individual, family and societal level. Football and gambling have a common history. However, in general, this topic is not well researched in relation to football fans, which I would like to change by writing this bachelor thesis and contribute to the understanding of the issue

Methods and research population. The only method of data collection was an electronic survey. A total of 534 respondents completed the questionnaire. I processed the collected data using descriptive statistics.

Results and conclusion:

Based on the analysis of the data obtained, it can be concluded that the prevalence of gambling among the football fans who participated in the research is high. At the same time, the results indicate a significant representation of respondents showing symptoms of pathological gambling according to the PGSI and Lie/bet screening questionnaires. Specifically, 215 respondents (44%) fall within some level of risk of pathological gambling, while 270 respondents (56%) are completely outside this risk. The most commonly reported gambling is betting on sports (93%). From these results, I conclude that we should do more to prevent gambling among football fans.

Keywords: Gambling, football fans, betting, pathological gambling

Abbreviations

PH – pathological gambling

HH – gambling

DSM-IV – Diagnostic Statistical Manual of Mental Disorders

ICD – International Classification of Diseases

PGSI – Problem gambling severity index

Obsah

Obsah.....	8
Úvod.....	1
Teoretická část.....	3
1 Hazardní hraní a patologické hráčství	3
1.1 Definice	3
1.2 Příčiny vzniku patologického hráčství	4
1.3 Diagnostická kritéria patologického hráčství.....	5
1.4 Typologie hráčů	5
1.5 Fáze patologického hráčství	6
1.6 Prevence a léčba patologického hráčství.....	6
1.7 Provázanost fotbalu a hazardu v České republice.....	8
1.8 Jednotlivé typy hazardních her.....	9
1.9 Ohrožené skupiny lidí	11
1.10 Prevalence	11
2 Fotbal a fanoušci.....	12
2.1 Typy návštěvníků fotbalových zápasů	12
Výzkumná část	14
3 Metodologie.....	14
3.1 Výzkumný design.....	14
4 Výsledky	17
4.1 Výsledky dotazníkového šetření	17
4.2 Kurzové sázení a fotbaloví fanoušci	21
4.3 Výše sázek.....	23
5 Diskuse.....	26
6 Závěr	29
Seznam použitých zdrojů	30
Seznam tabulek a grafů	35
Přílohy	36

Příloha 1 Informace o výzkumu pro účastníky výzkumu	36
Příloha 2 Informovaný souhlas pro účastník výzkumu	36
Příloha 3 Souhlasné stanovisko Etické komise pro posuzování.....	36
závěrečných prací Kliniky adiktologie 1.LF UK a VFN v Praze	36
Příloha 4 Dotazník	37

Úvod

Téma mé bakalářské práce se zaměřuje na oblast, která nebyla v České republice doposud prozkoumána, při rešerši odborných prací jsem nenašla v českém prostředí žádné relevantní zdroje nebo odborné práce zabývající se hazardním hraním a fotbalovými fanoušky. Přitom se můžeme domnívat, že právě fotbaloví fanoušci jsou hazardem ohroženi více než běžná populace, tyto domněnky mohou vycházet například z toho, že jsou častěji pod tlakem reklamy na hazard. Z tohoto důvodu vnímám jako důležité věnovat dané problematice pozornost, a to i formou mé bakalářské práce, a přispět tak k rozšíření poznatků v dané oblasti.

Mou motivací, proč se ve své bakalářské práci věnovat právě tomuto tématu, je fakt, že se osobně dlouhou dobu pohybuji mezi fotbalovými fanoušky a všímám si, že je hazardní hraní pro velkou část fanoušků neodmyslitelně spojené se sledováním fotbalu a že si velká část z nich neuvědomuje rizika spojená s hazardním hraním nebo závislostí na hazardu. Po dobu, co se pohybuji mezi fotbalovými fanoušky, jsem poznala mnoho lidí, kteří ve svém volném čase často provozují nějaké hazardní hry, převážně kurzové sázení, nejčastěji právě na fotbal. Vystaly mi tedy otázky, jaká je prevalence hazardního hraní mezi touto skupinou, kolik procent fotbalových fanoušků už spadá do kategorie patologického hráčství a jaký typ hazardní hry nejčastěji provozují.

Fotbal je jeden z nejpobulárnějších sportů, celosvětově ho sleduje velké množství lidí (Kureš et al., 2022) a je velmi úzce spjat s hazardním hraním, přední fotbalové ligy jsou sponzorovány společnostmi zaměřujícími se na hazard (Milner et al., 2013), sázky na fotbalové výsledky jsou běžnou zábavou fotbalových fanoušků a tato zábava za poslední roky vzrostla na popularitě, a to i díky rozvoji online hazardních her (Chomynová et al., 2023), kdy hráči mohou hrát živě v průběhu daného zápasu nebo uzavírat předzápasové sázky (Killick & Griffiths, 2019). Tyto novinky vedly ke zvýšení dostupnosti a atraktivity hazardu mezi lidmi (Chomynová et al., 2023). Svůj podíl na vzrůstu dostupnosti a atraktivity mohl mít i fakt, že je hazard fanouškům často nabízen v podobě reklamy v rádiu, televizi nebo na samotných stadionech před a během fotbalového zápasu, čímž dokáže oslovit velké množství osob z dané cílové skupiny (Hing et al., 2015). Reklama zobrazuje situace typické pro skupinu fotbalových fanoušků, jako například fandění na zápase, radost z gólu nebo přátelství

(Hančl, 2020). To může ovlivnit dané osoby, přičemž někteří lidé jsou zranitelnější, do této skupiny patří například mladí lidé a muži (Nešpor, 1999), kteří tvoří velkou část návštěvníků fotbalových stadionů nebo sledovatelů fotbalových zápasů v televizi. Hraní hazardních her může začít vyvolávat problémy, v tomto případě se označuje jako „problémové“, může ale přerůst i v patologické hráčství, což je vlastně nejvyšší riziko pojící se s hraním hazardních her (Maleňák, 2019). To se pak může negativně projevat na životě hazardního hráče a zasahovat několik oblastí jeho života (Zendle et al., 2019).

V první části práce popíšu fenomény hazardního hraní a patologického hráčství. V druhé části se zaměřím na fotbal a typy fotbalových fanoušků. Třetí část bakalářské práce se už bude zabývat analýzou získaných dat.

Teoretická část

1 Hazardní hraní a patologické hráčství

Tato kapitola se zabývá hazardním hraním a problematikou patologického hráčství, což je fenomén, který je celosvětově rozšířený a je mezi lidmi častější, než se předpokládá (Huberfeld a kol., 2013). Nejprve se zaměřím na samotné definice již zmíněných pojmů, na definici PH se zaměřím z pohledu dvou světově využívaných diagnostických klasifikací. Dále se zde věnuji jednotlivým podtypům PH a jejich charakteristice. Další součástí jsou příčiny vzniku PH, které se dělí na fyzické, psychologické, sociální a rodinné. Zmiňuji zde, jaké screeningové dotazníky jsem využila v praktické části pro orientační diagnostiku patologického hráčství. Dále se v této kapitole věnuji fázím, kterými mohou hráči v průběhu patologického hráčství procházet a typologii samotných hráčů. Následně se stručně zaměřím na prevenci a léčbu PH. Neopomenu hazardní hraní, které je s patologickým hráčstvím úzce spjato, následně i provázanost hazardního hraní a fotbalu. Krátce se zde věnuji i rostoucímu fenoménu online hazardu. A nemohu vynechat kapitolu zaměřující se na jednotlivé typy hazardních her a kapitolu, která se zabývá skupinami lidí, kteří jsou hazardním hraním ohroženi více než běžná populace.

1.1 Definice

Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách vymezuje pojem **hazardní hra** takto: „Hazardní hrou se rozumí sázka nebo los, do nichž sázející vloží sázku, jejíž návratnost se nezaručuje, a v nichž o výhře nebo prohře rozhoduje zcela nebo zčásti náhod nebo neznámá okolnost.“ V České republice nesmí provozovatel umožnit účast na hazardní hře osobě mladší 18 let. Dále tento zákon rozlišuje následující hazardní hry: *loterie, kurzové sázky, totalizátorová hra, živá hra, tombola, bingo, technická hra a turnaj malého rozsahu*. Hazardní hraní lze popsat jako činnost, kterou koná jednotlivec za účelem rekreace nebo výhry peněz (Williams, 2017), v posledních letech se stále častěji stává nedílnou součástí sportu, a to celosvětově (Purves et al., 2020). V posledních letech byl v České republice zaznamenán nárůst počtu společností, které mají povolení k provozování hazardních her v online prostředí. Právě toto prostředí představuje ve srovnání s klasickými hrami a loteriemi v land-based prostředí vyšší riziko ve vzniku a rozvoji problémového hraní. Hlavně kvůli tomu, že jsou zde hazardní hry nepřetržitě dostupné a hráči mohou hrát více her současně (Chomynová et al., 2023).

Hraní hazardních her může vyústit až v patologické hráčství (Maleňák, 2019). Diagnostické manuály DSM – IV a MKN klasifikují **patologické hráčství** jako chronickou a progresivní poruchu kontroly impulsů. Do této skupiny se dále řadí například pyromanie, kleptomanie a trichotillomanie. Jedná se tedy o neschopnost čelit impulzům k hazardnímu hraní, což má za následek narušení bio-psycho-socio-existenciální dimenze osobnosti hráče (Dávidová, 2020). Porucha kontroly impulsů se často vyskytuje současně s dalšími psychiatrickými poruchami, jako jsou deprese nebo úzkostné poruchy (Potenza, et al., 2019). Nadměrné hráčské aktivity negativně

ovlivňují život hráče a vedou k problémům v osobním, rodinném, ale i profesním životě (Zendle et al., 2019). Já se ve své práci řídím hlavně DSM – V (2013), které pro diagnózu patologického hráčství využívá 9 kritérií, pokud osoba splní za posledních 12 měsíců aspoň 4 z 9 kritérií, jedná se o patologické hráčství. Kritéria: za 1. člověk potřebuje hrát se stále vyššími částkami peněz, aby dosáhl požadovaného vzrušení, za 2. opakovaně se neúspěšně snaží omezit hru nebo se snaží přestat hrát úplně, za 3. je hazardní hrou posedlý, za 4. vnímá hraní jako únik před svými problémy nebo nepříjemnými emocemi, za 5. pokračuje v hraní i přes negativní důsledky (např. ztráta peněz, dluhy, problémy ve vztazích a práci), za 6. má nutkání získat zpět prohrané peníze, za 7. lže lidem okolo sebe, aby utajil rozsah svého zapojení do HH, za 8. ohrožuje nebo už ztratil důležité vztahy, zaměstnání, vzdělání nebo kariéru, kvůli hazardu za 9. páchá zoufalé činy (krádeže, podvody) tomu, aby získal peníze na hraní.

1.2 Příčiny vzniku patologického hráčství

Vznik PH je komplexní fenomén, na jehož vývoji se podle Dávidové (2020) podílí interakce čtyř klíčových systémů:

Psychický systém – zahrnuje osobnostní charakteristiky, které mohou predisponovat k rozvoji závislosti například: tendence vyhledávat vzrušení a riziko za každou cenu. Lze sem zařadit i zvýšenou zranitelnost některých jedinců, která může být důsledkem těžké životní situace. Některé typy osobností mají k rozvoji PH vyšší předpoklady, mohou to být psychicky labilnější osoby, které nejsou dostatečně odolné vůči stresu nebo emočně nestabilní osobnosti.

Fyzický systém – zabývá se dopady PH na psychiku a fyzickou kondici jedince. Nemá sice fyzické odvykací stavy, ale má vliv na psychiku a celkovou kondici jedince.

Rodinný systém – hraje klíčovou roli v rozvoji PH, ale i v prevenci. Rodinná ochrana představuje preventivní faktor, zatímco dysfunkční rodinné prostředí napomáhá k rozvoji hráčství.

Poslední je **sociální systém** – zahrnuje legalizaci a regulaci hazardních her. Všechny tyto systémy se vzájemně ovlivňují. Vznik a vývoj patologického hráčství je výsledkem komplexní interakce těchto faktorů. Pro efektivní prevenci a léčbu je nezbytné brát v úvahu všechny aspekty a zaměřit se na intervence na individuální, rodinné a sociální úrovni.

Prunner (2013) uvádí stupnici hráčské závislosti, kde můžeme pozorovat její jednotlivé fáze, a to od nevinných her, až po rozvinutou impulzivní poruchu chování. **Úroveň 0** představuje abstinenci od hraní hazardních her. **Úroveň 1** je označována jako rekreační hraní. V této úrovni přijde jedinec do kontaktu s hazardní hraním, ale nijak to neovlivňuje jeho život. Finanční ztráty jsou zanedbatelné. **Úroveň 2** neboli tzv. problémové hraní, představuje hazardní hraní, které už může souviset s nepravidelnými, občasnými problémy v životě jedince. Tato úroveň je považována za rizikovou a bývá hranicí mezi zábavou a vznikem nutkové impulzivní poruchy.

Úroveň 3 se pojí s hraním, které vede k výrazným problémům, hraní jedince ovlivňuje v každodenních životních situacích. V této fázi se jedná o patologické hráčství. **Úroveň 4** je poslední fáze. Jedince ke hraní motivuje nejen nutková touha, ale také vidina vyřešit hraním již vzniklé problémy. Jedná se o úroveň, která je vysoce riziková, kdy může jedinec překročit i hranici zákona.

1.3 Diagnostická kritéria patologického hráčství

Tuto kapitolu jsem se rozhodla do své bakalářské práce zařadit, protože ve výzkumné části této práce používám screeningové dotazníky na orientační diagnostiku patologického hráčství. K monitorování patologického hráčství může docházet pomocí mnoha různých diagnostických nástrojů, já si pro tuto práci zvolila tyto dva dotazníky, a to hlavně z toho důvodu, že jsou standardizované a přeložené do českého jazyka. Dvoupoložkový dotazník **Lie/Bet** obsahuje následující otázky: „Už jste někdy lhal lidem, kteří jsou pro Vás důležití o tom, jak mnoho hraje?“ A: „Už jste někdy cítil potřebu sázet stále větší a větší obnosy peněz?“ Citlivost tohoto dotazníku je 0,99 a přesnost 0,91 (Johnson a kol., 1997). Jako druhý nástroj jsem využila screeningový nástroj **PGSI** (Problem Gambling Severity Index), který je složen z devíti položek, čtyři se zaměřují na hodnocení chování spojeného s PH (sázky, rostoucí tolerance, hon za výhrou, půjčování peněz). Zbýlých pět položek se zaměřuje na posuzování negativních dopadů hráčství, jako jsou například konkrétní obtíže, kritika od hráčova okolí, pocity viny, zdravotní problémy a finanční potíže. Na každou z otázek je možné odpovědět jednou ze čtyř možných variant odpovědi – 0= nikdy, 1= občas, 2= většinou, 3= téměř vždy (Holtgraves, 2009). Pokud při sečtení odpovědí na všech 9 otázek vyjde osobě 0 bodů, je bez rizika PH, pokud vyjde 1-2 body, vyskytuje se v nízkém riziku, pokud vyjde 3-7 bodů, spadá do kategorie střední riziko a pokud vyjde více než 8, jedná se o vysoké riziko PH.

1.4 Typologie hráčů

Nešpor (2011) rozděluje hráče hazardních her do tří kategorií. Prvním typem je **typ A**, jedná se o hráče, kteří opakovaně podstupují hraní hazardních her, protože chtějí znovu zažít hráčskou zkušenost a vkládají do hry čím dál vyšší částku. Hráči jsou schopni za vidinou zisku financí ke hře překročit i hranice zákona. **Typ B** si hazardní hrou kompenzuje pocity viny a úzkost. Tento typ hráče o svém hraní lže svému okolí a nepřiznává si problémy, které skrývá. Posledním typem je **typ C**, který není schopen hru kontrolovat, při myšlence, že by měl hru ukončit, se cítí podrážděný, ale negativní důsledky si neuvědomuje.

Další možné rozdělení patologických hráčů je do 5 podtypů hráčství (subkulturální, neurotický, impulzivní, psychopatický a symptomatický). Identifikoval ho Moran na základě pozorování samotných hráčů. Nejčastějším podtypem je **neurotický**, hráč si hraním kompenzuje emoční problémy. **Psychopatický** podtyp je spjat s asociálními vzorci chování. U **impulzivního** podtypu doprovází hraní ztráta kontroly. V případě, že osoba začne hrát kvůli tomu, aby se neodlišovala od vrstevníků, a následně vznikají problémy s kontrolou, jedná se o **subkulturální** podtyp. Tento podtyp by se mohl týkat skupiny fotbalových fanoušků, velkou část tvoří mladí lidé, kteří mohou

jednat pod tlakem vrstevníků, ale také obecně by fotbaloví fanoušci mohli cítit tlak od okolí na to, aby hráli hazardní hry. Nejméně častý je **symptomatický**, kde je hraní považováno za druhotný úkaz spojený s psychickou poruchou. PH se u jedinců odlišuje typem a intenzitou hráčského chování, věkem nástupu, psychiatrickou komorbiditou a pohlavím. Často je spojený s psychickou nepohodou, potřebou vyhledávat senzací, kriminalitou, živelností a impulzivním/asociálním chováním (Prunner, 2008).

1.5 Fáze patologického hráčství

V České republice jsou podle Nešpora vymezeny čtyři fáze patologického hráčství – **fáze výher, fáze proher, fáze zoufalství a fáze rezignace**.

Fáze výher – V této fázi se dostávají úspěchy spojené s hraním, jde o občasná hraní, která ve svých počátcích nepřinášejí velké problémy. Ty se začínají projevovat ve chvíli, kdy se dostaví velká výhra, protože ji chce hráč následně prožít znovu, a proto zvyšuje sázky a také frekvenci hraní. Vyšší výhra se ale nemusí dostavit. Tuto fázi můžeme pozorovat u mužů, neboť jsou více soutěživí a hra je začne pohlcovat. Prohru hráč v této fázi vnímá primárně jako náhodné selhání (Nešpor, 2006).

Fáze prohrávání – Jedinec myslí jen na hru a nedokáže přestat hrát. Hraní tají před svými blízkými a v rodině se začínají projevovat problémy. Peníze, které následně vloží do hazardní hry, si může obstarávat nelegálním způsobem, případně si je půjčuje s vidinou toho, že vyhraje zpět peníze, které v minulosti prohrál. Hraní se začíná promítat do jeho nálady, bývá podrážděný a uzavřený do sebe. Hráči se dá pomoci v případě, že své problémy s hraním přizná blízkým a ukončí hraní (Nešpor, 2006).

Fáze zoufalství – Jedinec se více zadlužuje a často se celá situace promítá i na jeho sociálním statutu, což ho ale neodrazuje od dalšího hraní. Dochází k obviňování, propadá depresi a vnímá situaci jako bezvýchodnou. Dopouští se závažnějších nelegálních činů (zpronevěry, podvodů, krádeže) s vidinou příchodu výhry. Mohou se u něj objevovat sebevražedné myšlenky nebo řeší své problémy užíváním návykových látek (Nešpor, 2006).

Fáze rezignace – Prunner (2013) uvádí i fázi rezignační, kdy hráč začíná být pasivní, rezignuje na vzniklou situaci. Objevují se u něj psychické poruchy a hrozí riziko sebevraždy nebo myšlenek na ni. Okolí na něj vytváří tlak a on se na základě toho může rozhodnout pro léčbu.

1.6 Prevence a léčba patologického hráčství

Základní legislativní rámec regulace hazardního hraní představuje zákon o hazardních hrách (č. 186/2016 Sb). Tento zákon stanovuje pravidla pro provozování HH, včetně licencování provozovatelů, poplatků a ochrany hráčů. Dále se věnuje sebeomezujícím opatřením, mezi které patří například možnost nastavení výše sázek za jeden kalendářní den, případně za jeden kalendářní měsíc nebo maximální výše čisté prohry za jeden kalendářní den, případně za jeden kalendářní měsíc. Další možnost, kterou mají osoby potýkající se s problémy v oblasti HH je zápis do

Rejstříku fyzických osob vyloučených z účasti na hazardních hrách, což jim znemožní účast na hazardních hrách a vstup do kasin nebo heren. V roce 2020 došlo ke snížení dostupnosti technických her a existuje Seznam nepovolených internetových her, který umožňuje blokování internetových stránek nelegálních provozovatelů. Vláda České republiky průběžně přichází s dalšími návrhy regulace hazardu.

Patologické hráčství představuje nebezpečné jednání jedince, které negativně ovlivňuje jeho samotného, ale také jeho blízké osoby. Vacek (2014) prezentuje tzv. bio-psycho-sociální model závislosti, jehož součástí jsou faktory individuální (psychické a somatické), sociální a dále specifické faktory, které mohou mít podíl na rozvoji závislosti. Kalina (2003) popisuje ještě spirituální úroveň závislosti, ve které jde o oblast něčeho, co jedince přesahuje, to, k čemu se jedinec vztahuje jako k nejvyšší autoritě. V případě realizace prevence je nutné pohlížet na celkový profil hráče. Dle Ondrejkové (2009) by měla být efektivní prevence patologického hráčství založena na spolupráci v různých oblastech společenského života, mezi které patří například rodinné zázemí, školské zařízení, média, sportovní a zájmové organizace, policie aj. Zdůrazňuje náhled na cíl preventivních opatření, který spočívá zaprvé ve snižování poptávky po hazardních hrách a zadruhé v potřebě snižování dostupnosti hazardních her. Ve většině případů se odborná literatura zaměřuje na prevenci rizikového a deviantního chování, a to strategiemi, které snižují či úplně eliminují výskyt těchto negativních jevů. Kraus (2014) rozlišuje dva typy prevence sociálně patologických jevů, situační prevence, která se zaměřuje na snižování příležitostí k nežádoucímu negativnímu chování (např. kamerové systémy v hernách) a sociální prevence zaměřující se na posilování odolnosti jedinců a jejich okolí vůči negativním vlivům. Sociální prevenci dělí Bělík a Hoferková (2016) na primární, sekundární a terciární.

Primární prevence má působit na populaci, která je doposud nezasažená rizikovým chováním. Mezi činitele, kteří by měli pozitivně působit na jedince, patří například rodina nebo škola. **Sekundární prevence** se zaměřuje na osoby ohrožené sociálně patologickými jevy. Míra ohrožení jedince závisí na mnoha faktorech, mezi které patří například prostředí, rodinná situace, způsob života nebo osobnostní charakteristiky. Hlavním úkolem tohoto typu prevence je zamezit vzniku závislosti u ohrožených osob (Ondrejko, 2009). Terciární prevence se zaměřuje na jedince, u kterých se závislost již rozvinula. Jejím cílem je minimalizovat rizika spojená se závislostním chováním, předcházet recidivě a klade důraz na resocializaci (Hroncová, Kraus a kol., 2006). Na prevenci hazardního hraní u dětí a mládeže se zaměřuje Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2027. Celkem 62 organizací bylo do prosince roku 2019 certifikovaných k odborné způsobilosti k primární prevenci, z 94 certifikovaných programů se z nich 80 věnovalo problematice hazardního hraní (Chomynová et al., 2023).

Co se týká léčby, tak v České republice, i přes nárůst kapacity a dostupnosti specializované péče, je vstup hráčů hazardních her do léčby relativně nízký. Mezi možné příčiny patří to, že si hráči odmítají připustit, že mají problém anebo strach z odmítnutí jejich blízkými. Mezi důvody, proč naopak hráči hazardních her pomoc

vyhledají, patří například problémy ve vztazích, problémy finanční nebo problémy týkající se duševního zdraví. V České republice mohou hráči hazardních her nebo jejich blízcí vyhledat pomoc v adiktologických nebo psychiatrických ambulancích, v pobytových zařízeních nebo mohou využít online poradenství. Mezi nejčastější léčebné metody při léčbě patologického hráčství lze zařadit farmakologickou léčbu, psychoterapii a rodinnou terapii (Činátlová, 2012).

Jedinci, kteří mají problém s hazardním hraním nebo jejich blízké osoby se mohou obrátit pro pomoc nebo pro získání informací, na poradny, které poskytují kvalifikovanou odbornou péči a terapii, která může být buď individuální, skupinová nebo rodinná (Hroncová, Kraus a kol., 2006). Další možností jsou telefonické linky, ať už se jedná o krizové linky, linky bezpečí nebo linky, které se specializují na hazardní hráče a jejich blízké. Pomoc mohou vyhledat i ve svépomocných skupinách, kde se jedinci zaměřují na obnovu narušených sociálních a pracovních vztahů nebo mezi sebou sdílí to, jak pracovat s touhou po hazardní hře. Zároveň získávají informace, které jim mohou pomoci v životě bez hazardu nebo mohou přispět k odstranění škod, které jedinec způsobil hazardním hraním (Trantina, 2016).

Jak jsem již nastínila, v České republice probíhá léčba patologického hráčství buď ambulantní formou, nebo ústavně, často společně s léčbou závislosti na alkoholu a drogách. Kalina (2003) rozděluje léčbu na čtyři fáze: První fáze je inventura, kde po zklidnění a zamezení hazardu provádíme analýzu klientovy životní situace, zjišťujeme náhled na jeho poruchu a ochotu na svém problému pracovat. Dochází k sjednání léčebného kontraktu s ním i jeho příbuznými. V druhé fázi zajišťujeme klientovi přísun informací, které mu pomohou ke změně. Zaměřujeme se na ujasnění rizikových situací a hledáme způsoby, jak zvládat bažení, krize nebo psychické stavy (deprese, úzkosti). Ve třetí fázi klient přímá svůj problém a pracuje na technikách, které může využít v každodenním životě. Hlavní částí této fáze je prevence relapsu. V poslední fázi se klient zaměřuje na zkvalitnění životního stylu a buduje si novou identitu. Učí se vytvářet a udržovat intimitu ve vztazích. Nedílnou součástí léčby jsou tedy tyto části: přerušování hraní, změna zacházení s financemi, prevence relapsu a úprava svého životního stylu (Frouzová, 2003).

1.7 Provázanost fotbalu a hazardu v České republice

Často se setkáváme s propojením sázkových kanceláří a sportovních klubů, svazů nebo hráčů. To s sebou nese jak pozitivní, tak negativní dopady, přičemž mezi negativní může patřit ovlivňování výsledků zápasů (Kozáček, 2012).

V roce 2016 navázala sázková kancelář Fortuna spolupráci s Fotbalovou asociací České republiky (FAČR), která řídí profesionální fotbalové soutěže. Tato spolupráce započala rokem 2020. Fortuna tak sponzoruje jak Českou fotbalovou reprezentaci, pohár MOL Cup, Superpohár, ale také nižší fotbalové soutěže. Tato rozsáhlá sponzorská činnost demonstrovuje úzké propojení fotbalového prostředí s hazardem v České republice (Fotbal.cz, 2016). Od 1. 7. 2024 je novým generálním partnerem Ligové fotbalové asociace (LFA) na příštích 5 let sázková společnost Chance. Bude sponzorovat první i druhou nejvyšší profesionální fotbalovou soutěž, každoročně

bude českému profesionálnímu fotbalu vyplácet částku, která přesáhne čtvrt miliardy korun (LFA, 2024).

Sázkové společnosti si zajišťují viditelnost hlavně tím, že sponzorují sportovní akce, převážně ty významné, mezi další strategie patří propagace pomocí reklamy během sportovních přenosů (Kovář, 2021). Velké množství fanoušků, kteří sledují sportovní přenosy, podléhá reklamě na hazard a předpokládá se, že diváci mohou vložené propagační akce zpracovávat na nevědomé úrovni, která je založena spíše na emocionálních než racionálních reakcích (Milner et al. 2013). Kurzy se objevují nejen o přestávkách, ale i v průběhu zápasu pomocí injektáží. Fanoušci jsou tak cílovou skupinou, na kterou je neustále vyvíjen tlak k tomu, aby si vsadili, a to i v průběhu zápasů (Kovář, 2021).

Sázkové kanceláře se snaží oslovit své zákazníky převážně pomocí televizní reklamy na sportovních kanálech, hlavně z toho důvodu, že tyto programy sleduje velká část osob jejich cílové skupiny. V České republice jsou reklamy na sázkové kanceláře vysílány především na kanálech O2 TV Sport a ČT Sport, protože se jedná o kanály, které vysílají divácky nejatraktivnější přenosy z první české fotbalové a hokejové ligy. Hlavní české sázkové kanceláře Tipsport a Fortuna umísťují své reklamy i v blízkosti prvoligových fotbalových a hokejových stadionů, jelikož chtějí oslovit fotbalové a hokejové fanoušky (Hančl, 2020). Vystavení hazardnímu hraní prostřednictvím trvalé reklamy a sponzoringu napomáhá k normalizaci kultury hazardních her (Djohariet al.,2019; Pitt et al.,2016), což může být někdy označované jako „gamblifikace“ fotbalu (McGee,2020). Vystavování se reklamě nebo sponzoringu hazardních společností zaměřujících se na sportovní týmy vede kromě normalizace hazardu také k tomu, že si fanoušci, mezi které patří i děti, tyto společnosti snáz zapamatují a následně si je spojují sportem (Thomas et al.,2016). Utváří se tak prostředí, ve kterém hazardní hry potřebují fotbal a fotbal potřebuje hazardní hry (Fiedler et al.,2019).

1.8 Jednotlivé typy hazardních her

Zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách vymezuje v České republice tyto druhy hazardních her: *loterie, kurzová sázka, tombola, totalizátorová hra, bingo, živá hra, technická hra a turnaj malého rozsahu*. Ve své práci se blíže zaměřuji hlavně na kurzové sázení. V dotazníku mají respondenti možnost vybrat z těchto variant: loterie, kurzové sázení na sport, kurzové sázení jiné, tombola, totalizátorová hra, technická hra a živá hra.

Loterie

Tento typ HH se vyskytuje v různých podobách, jedná se o loterie číselné, peněžité, věcné a okamžité. K dosažení výhry u **číselné loterie** je nutné uhodnout určité číslo, kombinace čísel nebo číselné pořadí. Předem není dán počet sázejících a ani výše jistiny. Výše výhry je dána počtem výherců, úhrnnou výší sázek nebo násobkem sázek **Peněžitá a věcná** loterie je hazardní hra, u které je výhra podmíněna vylosováním určitého losu. Pořadatel vydá určitý počet losů s pořadovými čísly. Pokud jsou losy

rozděleny do sérií, musí být v každé z nich stejný počet losů, z nichž každý los musí mít pořadové i sériové číslo. Prodejní cena losu musí být totožná ve všech sériích. Do slosování jsou zahrnuty všechny vydané losy. U **okamžité** loterie je výhra podmíněna výherní kombinací po setření zakryté části losu. Hned po setření se sázející dozví, zda vyhrál nebo ne.

Kurzové sázky

U této hazardní hry je nutné uhodnout sázkovou příležitost, což je nejčastěji sportovní výsledek nebo nějaká veřejná událost. Výhra je přímo úměrná výhernímu poměru (neboli kurzu), ve kterém byla sázka přijata a dále také výši sázky. Typem kurzové sázky je **živá kurzová sázka**, která je charakteristická tím, že sázky jsou přijímány v průběhu konání sázkové příležitosti (sportovního utkání, události veřejné příležitosti). Tiket by měl obsahovat přesný časový údaj o přijetí sázky. Provozovatel živé kurzové sázky pořídí datový záznam se současným záznamem přesného času o každé přijaté sázkové příležitosti.

Tombola

Tato HH se koná v souvislosti s kulturní, sportovní, prodejní, reklamní nebo jinou společenskou událostí. Výhry se rozhodují na základě slosování, ve kterém jsou zahrnuty pouze prodané sázkové tikety.

Totalizátorová hra

U tohoto typu hazardní hry je výhra podmíněna uhodnutím sázkové příležitosti, což je stejně jako u kurzové sázky například sportovní utkání nebo událost veřejné pozornosti. Výše výhry ale vychází z poměru počtu výherců k celkové výši sázek a také z předem stanoveného podílu výher.

Bingo

Výhra u této HH je podmíněna dosažením vzorce na sázkovém tiketu, který je předem stanoven. Sázející vyplní tiket na základě postupného losování čísel. U binga není předem určený počet sázejících ani výše jistiny. Provozovatel musí předem určit vzorec, který má být vytvořen k dosažení výhry. Tato hra je provozována jen v určených herních prostorech a sázkový tiket je možné pořídít pouze na pokladně daných podniků a zároveň je nutné, aby každý tiket měl jiné uspořádání čísel.

Živá hra

Pro tuto hazardní hru je typické, že sázející hraje proti krupiérovi nebo proti dalšímu sázejícímu. Jedná se hlavně o kostky, ruletu a karetní hru.

Technická hra

K technické hře patří válcová hra, elektromechanická ruleta a elektromechanické kostky. Hru lze provozovat sázejícím pouze v herním prostoru. Podmínkou účasti na

technické hře je registrace, kterou zajišťuje provozovatel. Během hry se nesmí uskutečňovat další sázky. Jedna hra je dlouhá minimálně 2 vteřiny.

Turnaj malého rozsahu

V turnaji je předem stanovený počet účastníků, přičemž musí obsahovat nejméně tři a nejvíce devadesát osob. Vklad každého účastníka do jednoho turnaje během 24 hodin nesmí být vyšší než 500 Kč.

1.9 Ohrožené skupiny lidí

O skupinách lidí, kteří jsou ohroženi hazardním hraním, se zde zmiňují z toho důvodu, že chci zjistit, zda se některé skupiny častěji vyskytují právě na fotbalových stadionech. Ohrožení bývají všichni lidé, ale někteří jedinci jsou z nějakého důvodu ohroženi více. DMS – 5 (2013) uvádí, že se jedná hlavně o **děti a mladistvé**, právě oni jsou nejohroženější skupinou. Patologické hráčství se u nich rozvíjí rychleji než u zbytku populace a obecně se u nich vyskytuje mnohem vyšší riziko vzniku závislosti než u dospělých. Tato závislost může být důvodem páchání trestné činnosti mladistvými. Rizikovými faktory mohou být nízké sebevědomí, sklony k násilí, špatné sebeovládání, duševní problémy, školní prostředí nebo vrstevníci (Nešpor, 2003). Svou roli při vzniku patologického hráčství u dětí a mladistvých může dále hrát dostupnost hazardu, blízká osoba zabývající se hazardem, rodinné problémy nebo sociální znevýhodnění (Mühlpachr, 2008).

Další ohroženou skupinou jsou **muži**, mezi nimiž se patologičtí hráči vyskytují častěji než v ženské populaci. Následuje skupina **nezaměstnaných jedinců nebo jedinců, kteří selhali ve škole**. Hazard jim pak tedy může vyplňovat volný čas, který kvůli ztrátě zaměstnání mají. Nezaměstnanost bývá důsledkem hazardního hraní, spíše než jeho příčinou. Do ohrožené skupiny lidí řadíme dále jedince s **nebezpečným povoláním**, což mohou být například čišníci, zaměstnanci nebo provozovatelé heren, **profesionální hráči**, což je jedinec, který je schopný si nějakou dobu hazardem vydělávat, například hráči karet (Nešpor, 1999).

1.10 Prevalence

Ze Zprávy o hazardním hraní v České republice z roku 2023 vyplývá, že hazardní hry včetně loterií, hrálo v posledních dvanácti měsících 44-56 % osob starších 15 let a bez loterií je hrálo 16-25% dospělé populace. Do hraní hazardních her v online prostředí se zapojilo 17-18 % osob. Nejpopulárnějším typem hazardní hry byla **loterie**, účastnilo se jí 38-49 % osob, následovalo **kurzové sázení**, které zahrnovalo 8-20 % osob, do tohoto počtu se počítalo kurzové sázení jak land-based, tak v online prostředí i live. Třetí nejhranější byly technické hry, do jejichž hraní se zapojilo 3-7 % osob. Podle škály Lie/bet problémově hrálo 2,5 % dospělých. Hráči technických her land-based a hráči online kurzového sázení spadají do největšího rizika rozvoje problémového hraní (Chomynová et al., 2023). V posledních letech narůstá počet hazardních hráčů, a to i mezi skupinou mladých dospělých (15-34 let) u obou pohlaví, k čemuž přispělo mimo jiné i otevření online prostředí (Mravčík et al., 2019). Z toho vyplývá, že hazardní hraní mezi lidmi nabírá na popularitě.

2 Fotbal a fanoušci

Tato kapitola je věnovaná nejen fenoménu fotbalu, ale i typům návštěvníků fotbalových stadionů. V praktické části mé práce hrálo vymezení těchto typů klíčovou roli při výběru respondentů. Osoby, které dotazník vyhodnotil pouze jako fotbalové diváky, byly vyřazeny. K dalším otázkám se dostali pouze fotbaloví fanoušci, z jejichž odpovědí jsem následně zpracovávala praktickou část. Kureš et al. (2022) tvrdí, že je fotbal nejoblíbenějším sportem, který celosvětově sleduje velká masa lidí. Jednoduchá pravidla a flexibilita hry fotbal předurčují k širokému rozšíření po celém světě, čímž si získal bezkonkurenční popularitu a rozmach. Poskytuje divákům a fanouškům vzrušující zážitek plný dynamických akcí a fyzických konfrontací, jež demonstrují sílu, vytrvalost a odhodlání hráčů. Česká republika se řadí mezi fotbalově vyspělé státy, a to například z důvodu organizace národních soutěží (Bedřich, 2006).

2.1 Typy návštěvníků fotbalových zápasů

Fotbalový zápas bez fanouškovské kulisy je jen těžko představitelný. Právě fanoušci jsou těmi, kdo utváří a udržuje atmosféru během utkání, a kdo je nositelem vzpomínek z fotbalových zápasů (Slepičková, 2007). V posledních několika letech roste oblíbenost sportu, a to ať v aktivní tak i v pasivní formě. Stadiony navštěvují různé typy diváků s odlišnou mírou zaujetí pro samotný fotbal, odlišným zájmem o klub či hráče. Mezi návštěvníky vynikají ti, pro které je sport emocionální záležitost a neodmyslitelná součást jejich každodenních životů. Pro tyto jedince je sledování zápasů spíše rituálem a prožitkem než pasivní zábavou. Prožívají s klubem jeho vzestupy a pády, vnímají ho jako symbol hrlosti a sounáležitosti a aktivně se zapojují do fandění (Sekot, 2003). Jak jsem již zmínila, složení návštěvníků fotbalových stadionů je různorodé, jde o lidi různých věkových skupin, pohlaví, sociálních rolí a různého vzdělání (Bařková, 2015). Návštěvníky je možné rozdělit do tří hlavních skupin: fotbaloví diváci, fotbaloví fanoušci a fotbaloví chuligáni, teoreticky by skupiny mohly být čtyři a tu poslední by tvořili tzv. „ultras“ (Mareš, Smolík a Suchánek, 2004). Smolík (2008) však v českém prostředí řadí ultras do stejné skupiny ve které se nachází chuligáni, protože podle něj jsou ultras radikální fanoušci, kteří s fotbalovými chuligány často spolupracují.

Fotbalový divák – Tato skupina má nejpočetnější zastoupení, jelikož je velmi snadné se do ní dostat, a to například pouhým zakoupením vstupenky na konkrétní utkání nebo zapnutím fotbalového utkání v televizi (Smolík a kol., 2004). Divák je pasivní, neutrální a objektivní pozorovatel zápasu. Často sleduje i jiná sportovní utkání, není spjat s určitým fotbalovým klubem a nenosí klubové symboly. Divák nezná klubové chorály ani pokřiky, protože nenavštěvuje běžné zápasy. Zajímá ho hlavně děj a výsledek (Smolík, 2010).

Fotbalový fanoušek – Fanoušek se od diváka odlišuje například tím, že má oblíbený fotbalový klub nebo oblíbeného hráče. Prožívá jak pozitivní, tak negativní emoce spojené s výsledky svého oblíbeného klubu, ale i s výkony svého oblíbeného hráče. Pro fanouška je fotbal často jedinou nebo nejoblíbenější sportovní hrou, nosí klubové

symboly (např. dresy, šály, trička, kšiltovky, vlajky...). Fanoušci různých klubů mají mezi sebou určitou rivalitu a fanoušci jednoho klubu se tak stávají skupinou, která se brání proti soupeři (Smolík, 2010).

Ultras – Do této skupiny se řadí skalní fanoušci daného klubu, prezentují se vytvářením choreografií, transparentů, odpalováním pyrotechniky a pokřikováním chorálů. Za svým klubem stojí za všech okolností a jedná se tedy o tzv. „skalní fanoušky“ (Slepička a kol., 2010). Mezi ultras skupinami různých fotbalových klubů panuje rivalita, která může vyústit ke krádeži symbolů, nejčastěji vlajek nebo k pokřiku hesel, která mají urazit soupeře (Baťková, 2015). Ultras najdeme v části stadionu, která se nazývá kotel (toto označení je typické pro Českou republiku). Jde o tribunu, na kterou chodí právě hlavně „skalní“ fanoušci a chuligáni (Mareš, Smolík a Suchánek, 2004). Není neobvyklé, že kotel navštěvují tzv. prožitkoví diváci, kteří se zajímají o fotbal, a zároveň chtějí zažít atmosféru kotle (Slepička a kol., 2010). Dění v kotli i mimo stadion koordinuje tzv. speaker nebo support leader, který udává průběh celozápasového fandění. V kotli je nutné dodržovat některá nepsaná pravidla, mezi nimiž je například: aktivní fandění během celého zápasu, stání, poslouchání speakeru, podílení se na realizaci choreografií (Pařízková a Šusta, 2015).

Hooligans (Chuligáni) - V České republice se stabilní skupiny chuligánů začaly tvořit od druhé poloviny 90. let (Smolík, 2008). Členové těchto skupin jsou převážně mladší příznivci, kteří sdílejí podobné hodnoty (Mareš, Smolík a Suchánek, 2004) a sdružují se do malých či velkých skupin, pro které je typické násilné chování například slovní napadání, vandalismus, rvačky a jiné (Girtler, 2001). Skupiny mívají vlastní názvy, jsou organizované, stabilní, mají vysokou míru soudržnosti a homogenity členů. Střety chuligánských skupin se nejčastěji odehrávají na předem domluvených místech, např. sídlištích, dálničních odpočívadlech nebo v přírodě. Pod pojem fotbalové chuligánství spadají také různé incidenty probíhající na hřišti (házení předmětů na hřiště nebo hráče), výtržnosti, rvačky, vandalismus nebo verbální konflikty (Mareš, Smolík a Suchánek, 2004). Rozdělení, které uvádím, je ale pouze orientační, nejsou pevné hranice mezi fotbalovým ultras a chuligánem. I někteří příslušníci ultras se mohou zapojit do organizovaných bitek a nějaká část příslušníků hooligans se může účastnit hromadného fandění nebo přípravě choreografií. (Slepička, 2010).

Výzkumná část

3 Metodologie

Data jsem sbírala pomocí účelového výběru metodou kvantitativního dotazníkového šetření. K této metodě jsem došla na základě toho, že jsem chtěla získat co nejvyšší možný počet respondentů mezi fotbalovými fanoušky a na základě toho zjistit prevalenci hazardního hraní a patologického hráčství mezi respondenty z řad fotbalových fanoušků. A na základě těchto kritérií mi přišel dotazník jako nejefektivnější nástroj.

Výhodou dotazníku bylo právě to, že jsem mohla získat poměrně velké množství odpovědí, díky sdílení dotazníku na sociálních sítích. Vnímala jsem ale rizika spojená s využitím dotazníku, a to například jaká bude míra pravdivosti získaných odpovědí, zda dokážu získat dostatečné množství respondentů, i přes jednoduchost a časovou nenáročnost dotazníku a zda bude získaný vzorek dostatečně reprezentativní.

3.1 Výzkumný design

Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor pro tuto bakalářskou práci byl tvořen fotbalovými fanoušky z České republiky. Hlavním kritériem pro zařazení do vzorku bylo právě to, zda respondenti jsou fotbalovými fanoušky. Jak jsem již nastínila pro zařazení do dotazníkového šetření, museli respondenti splnit kritéria rozlišující fotbalového diváka a fotbalového fanouška. Jako fotbalový fanoušek byl označen respondent, který alespoň na jedno z těchto tvrzení odpověděl kladně: v posledních 12 měsících pravidelně navštěvuji fotbalový stadion, vlastním permanentku na fotbal, mám oblíbený fotbalový klub nebo v posledních 12 měsících pravidelně sleduji fotbalové zápasy v televizi/online. Pokud byl respondent označen jako fotbalový fanoušek, dostal se k dalším otázkám mého dotazníku. Pokud však respondent odpověděl kladně na toto tvrzení: fotbal sleduji jen výjimečně, několikrát do roka, byl automaticky označen jako fotbalový divák a dotazník se mu uzavřel.

Výzkumné cíle

Pro svou bakalářskou práci jsem si stanovila následující cíle – zjistit prevalenci hazardního a patologického hraní mezi fotbalovými fanoušky v České republice a následně zmapovat charakteristiky hazardního hraní mezi fotbalovými fanoušky.

Výzkumné otázky

Stanovila jsem si tři výzkumné otázky, a to:

1. Jaká je prevalence hazardního hraní mezi fotbalovými fanoušky?
2. Jaká je prevalence patologického hráčství mezi fotbalovými fanoušky?

3. Jaký typ hazardní hry je mezi skupinou fotbalových fanoušků, kteří hrají hazardní hry nejčastější?

Sběr dat

Pro získání dat jsem využila internetový formulář Google forms, v němž jsem si vytvořila dotazník (viz Příloha 4), ten jsem nejprve rozeslala mezi fotbalové fanoušky ve svém okolí, tyto fanoušky jsem následně požádala o sdílení mezi další fotbalové fanoušky. Dále jsem dotazník sdílela přes různé stránky a skupiny fotbalových fanoušků na sociálních sítích, využila jsem jak Instagram, tak Facebook. V poslední fázi jsem data sbírala během fotbalových výjezdů, přímo oslovováním fotbalových fanoušků.

Dotazník byl plně anonymní a obsahoval celkem 41 otázek, z větší části se jednalo o otázky uzavřené, několik jich bylo otevřených a u dvou otázek jsem využila Liketrovu škálu, kdy jsem zjišťovala míru souhlasu s danými tvrzeními. Byl tvořen několika částmi, nejprve jsem zjišťovala, zda je člověk, který se k mému dotazníku dostal, fotbalový fanoušek, pokud to tak bylo, měla jsem několik sociodemografických otázek. Následně jsem se zaměřila na otázky ohledně fanouškovství, zajímalo mě, kde daný jedinec sleduje fotbalové zápasy, jaké jsou jeho důvody k chození na stadion nebo jaké jsou důvody sledování fotbalových zápasů v televizi. Po této sadě otázek jsme se dostali k otázkám zaměřujícím se na hazardní hry. První otázka byla filtrační a ptala se na to, zda v posledních dvanácti měsících hrál daný fotbalový fanoušek hazardní hry nebo nikoliv. Pak už jsem zkoumala, jaké hazardní hry provozoval a jak často. Respondenti měli na výběr z následujících hazardních her: loterie, kurzové sázení (na sport), kurzové sázení (jiné), tombola, totalizátorová hra, technická hra nebo živá hra.

Další sadu tvořily otázky převzaté ze screeningových dotazníků PGSI a Lie/bet. Rozhodla jsem se je do svého dotazníku použít, protože mi pomohly nastínit prevalenci patologického hráčství mezi fotbalovými fanoušky. **Lie/bet** je tvořen dvěma otázkami: „Musel/a jste někdy lhát lidem, kteří jsou pro Vás důležití, o tom, jak moc hrajete?“ a 2. „Cítil/a jste někdy potřebu hrát za více peněz?“ Lie/bet uvádí, že pokud osoba na tyto dvě otázky odpoví 2krát ne, je jedinec bez rizika rozvoje problémů spojených s hazardním hraním, pokud odpoví 1 ano, tak je v mírném riziku rozvoje problémů spojených s hazardním hraním a pokud na obě otázky odpoví ano, jedná se o jedince s vysokým rizikem rozvoje problémů spojených s hazardním hraním. V tomto případě je vhodné využít některý z dalších a hlubších dotazníků, což jsem nakonec udělala i já a respondentům jsem ještě dala zodpovědět již zmíněný screeningový PGSI dotazník, který obsahuje devět otázek a čtyři typy možných odpovědí (téměř vždy, většinou, někdy a nikdy), z nichž respondent vybere pouze jednu správnou. Za odpověď „téměř vždy“ dostane respondent 3 body, za variantu „většinou“ jsou 2 body, za „někdy“ 1 a za „nikdy“ 0 bodů. V případě, že za všech 9 otázek získal respondent 0 bodů je podle PGSI bez rizika PH, pokud mu vyšly 1-2 body vyskytuje se v nízkém riziku PH, v případě, že vyšlo 3-7 bodů spadá respondent do středního rizika PH a pokud má více než 8 bodů, jedná se o vysoké riziko PH.

Dále mě zajímaly informace týkající se kurzového sázení, jak často daný fanoušek sází, jakou formou a na jaký sport. Také jsem chtěla zjistit, zda hraje vsazení si na daný zápas roli v emocích a prožitku, které z toho zápasu fotbalový fanoušek má. A poslední otázky zjišťovaly výši sázek, maximální vsazenou částku a maximální výhru.

Data jsem sbírala od ledna do března 2024, nejvíce odpovědi se ale podařilo získat vždy krátce po zveřejnění na sociální síť nebo sdílení dotazníku do konkrétních skupin fotbalových fanoušků, nedocházelo ke sběru odpovědi soustavně od ledna do března, ale nejvíce dat jsem vždy získala krátce po zveřejnění dotazníku na sociální síť.

Kritéria zařazení do výzkumného souboru

Mého dotazníku se nakonec účastnilo 534 respondentů, z toho 3 nesouhlasili se zpracováním dat k bakalářské práci a dalších 46 respondentů jsem vyřadila, a to z důvodu, že se jednalo o fotbalové diváky, ne fotbalové fanoušky, které jsem ke své bakalářské práci potřebovala. 485 respondentů (91 %) bylo identifikováno jako fotbaloví fanoušci. K vyloučení diváků sloužilo filtrační tvrzení: „Sleduji fotbal jen výjimečně, několikrát do roka.“ Pokud respondent odpověděl „ano“ dotazník se mu zavřel.

Etika

Začlenění respondentů ve výzkumu bylo podmíněno udáním informovaného souhlasu s účastí na výzkumu. Znění tohoto souhlasu je k dispozici v přílohách bakalářské práce (viz Příloha 2). Informovaný souhlas sloužil k zajištění etického aspektu a k informování respondentů o všech aspektech jejich participace. Dotazník byl anonymní, dobrovolný a byl společně s informacemi o výzkumu a informovaným souhlasem schválen v Praze 9. ledna 2024 Etickou komisí pro posuzování studentských závěrečných prací Kliniky Adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze pod číslem jednacím EKSKAD-007/2024 (viz Příloha 3).

Zpracování získaných dat

Sesbírala jsem odpovědi a Google forms mi vytvořil datovou matici, kterou jsem následně zpracovala pomocí deskriptivní statistiky. U dat, která jsem sesbírala, jsem provedla kódování neboli vyřazení neúplných nebo neodpovídajících odpovědí a třídění prvního stupně, data jsem následně zpracovala v Excelu, vytvořené grafy a tabulky jsem poté vložila do své práce.

Analýza dat

Při tvorbě praktické části této bakalářské práce jsem využila kvantitativní metodu analýzy dat, a to deskriptivní statistiku. Provedla jsem shrnutí a deskripci získaných dat, které jsem následně prezentovala v tabulkové podobě nebo v grafech.

4 Výsledky

V této kapitole rozeberu výsledky dotazníkového šetření. Vše postupně, začnu základními demografickými údaji, na ně budou navazovat odpovědi týkající se fanouškovství. Pak mě zajímalo, zda provozují hazardní hry a případně jaké typy HH. Další část dat je tvořena odpověďmi na screeningové dotazníky PGSI a Lie/bet. V další části zanalyzuji otázky mapující sázení u jednotlivých respondentů.

4.1 Výsledky dotazníkového šetření

Sociodemografické údaje

Jak jsem již zmínila v kapitole 3, v dotazníkovém šetření jsem získala odpovědi celkem 534 respondentů. Do výzkumu bylo následně zařazeno 485 respondentů. Z toho 81 % (394) tvořili muži a 19 % (91) tvořily ženy. Podařilo se mi získat respondenty ve všech věkových kategoriích, které jsem si pro dotazník stanovila. Nejvíce zastoupenou skupinou byli respondenti ve věku 15-24 let, a to konkrétně 300 respondentů (62 %). Tato věková kategorie byla tou nejvíce zastoupenou u obou pohlaví. Věková struktura respondentů je podrobně rozebrána v Tabulce 1, která uvádí i početní zastoupení mužů a žen v jednotlivých věkových kategoriích. Když se na sociodemografické údaje zaměřím celkově, tak se mého dotazníku účastnili hlavně muži ve věkové kategorii 15–24 let. Domnívám se, že to by mohlo odpovídat i sociodemografickému rozložení osob, které navštěvují fotbalové stadiony nebo fotbalových fanoušků, kteří sledují zápasy jinak než právě na stadionu.

Tabulka 1 Rozložení respondentů podle věku a pohlaví

věková kategorie	muži	ženy	celkový počet respondentů
15-24	250 (83 %)	50 (17 %)	300
25-34	88 (79 %)	23 (21 %)	111
35-44	37 (84 %)	7 (16 %)	44
45-54	14 (67 %)	7 (33 %)	21
55-64	3 (75 %)	1 (25 %)	4
65 +	4 (80 %)	1 (20 %)	5

Co se týká vzdělání, tak největší část respondentů vystudovala střední školu s maturitou, další část respondentů vystudovala základní školu, následovalo vyučení bez maturity, vysokoškolské vzdělání a nejméně respondentů vystudovalo vyšší odbornou školu viz. Tabulka 2.

Tabulka 2 Nejvyšší dosažené vzdělání u respondentů

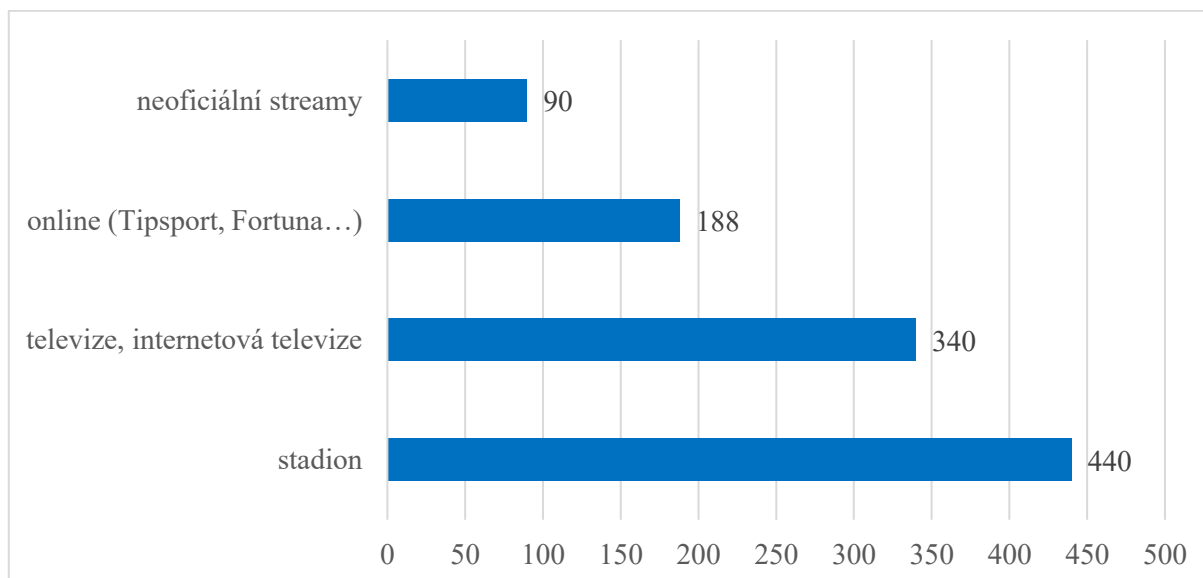
nejvyšší dosažené vzdělání	počet respondentů
základní	109 (23 %)
vyučen bez maturity	70 (14 %)
střední s maturitou	234 (48 %)
vyšší odborné	12 (3 %)
vysokoškolské	60 (12 %)

Když se zaměřím na aktuální stav, tak 54 % (262 respondentů) jsou zaměstnaní nebo OSVČ (osoba samostatně výdělečně činná), 44 % (213 respondentů) studuje a 2 % (10 respondentů) spadají do skupiny nezaměstnaný/á.

Fanouškovství

Při posuzování fanouškovství u osob, které vyplnily můj dotazník, jsem došla k závěru, že největší množství fanoušků navštěvuje stadiony, následuje sledování fotbalových zápasů v televizi nebo internetové televizi, třetí nečastější variantou jsou online přenosy např. na Tipsportu nebo Fortuně a nejméně fanoušků sleduje zápasy na neoficiálních streamech viz. Graf 1.

Graf 1 Místa, kde respondenti sledovali v posledních dvanácti měsících fotbalové zápasy

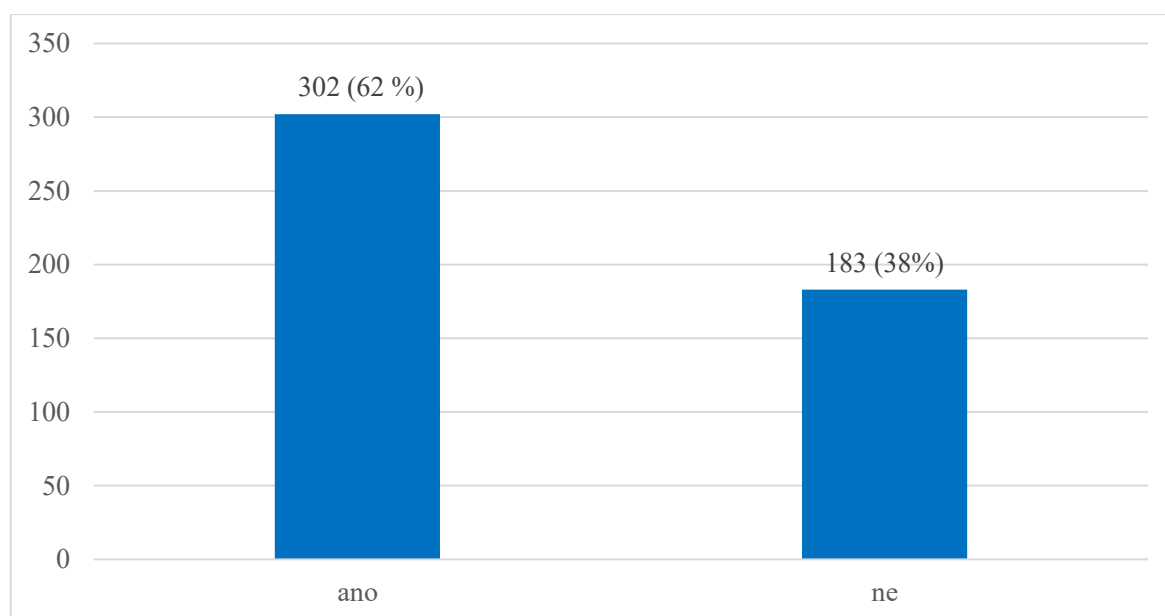
Z otázek týkajících se četnosti chzení na fotbalové zápasy můžu vyvodit, že největší část respondentů je tvořena fanoušky, kteří chodí na stadion každý týden nebo několikrát do měsíce. Dá se tedy říct, že se jedná o fanoušky, kteří aktivně fotbalem žijí a někteří z nich by mohli patřit i do skupiny tzv. „ultras“ nebo hooligans (Slepička a kol., 2010).

Zjišťovala jsem i důvody, kvůli kterým chodí respondenti na fotbalové stadiony a přišla jsem na to, že nejčastěji navštěvují stadion kvůli atmosféře (90 %), kvůli emocím (86 %), které během zápasu na stadionu prožívají, také tam chodí, protože je baví fotbal sledovat (80 %) a dalším častým důvodem návštěvy stadionu jsou přátelé, rodina, předzápasový program, atd. Naopak fotbal v televizi sledují fanoušci v případě, že nemohou na stadion (68 %), sledování zápasu vnímají jako společenskou záležitost (32 %), kvůli emocím (35 %) nebo protože je baví sledovat fotbal (66 %).

Prevalence hazardního hraní a jeho charakteristiky

Z dat, která jsem získala, vychází, že mezi skupinou fotbalových fanoušků, kteří se účastnili dotazníku, je 302 respondentů, kteří v posledních dvanácti měsících hráli hazardní hry, tj. 62 % respondentů. Tato data jsou znázorněna v Grafu 2.

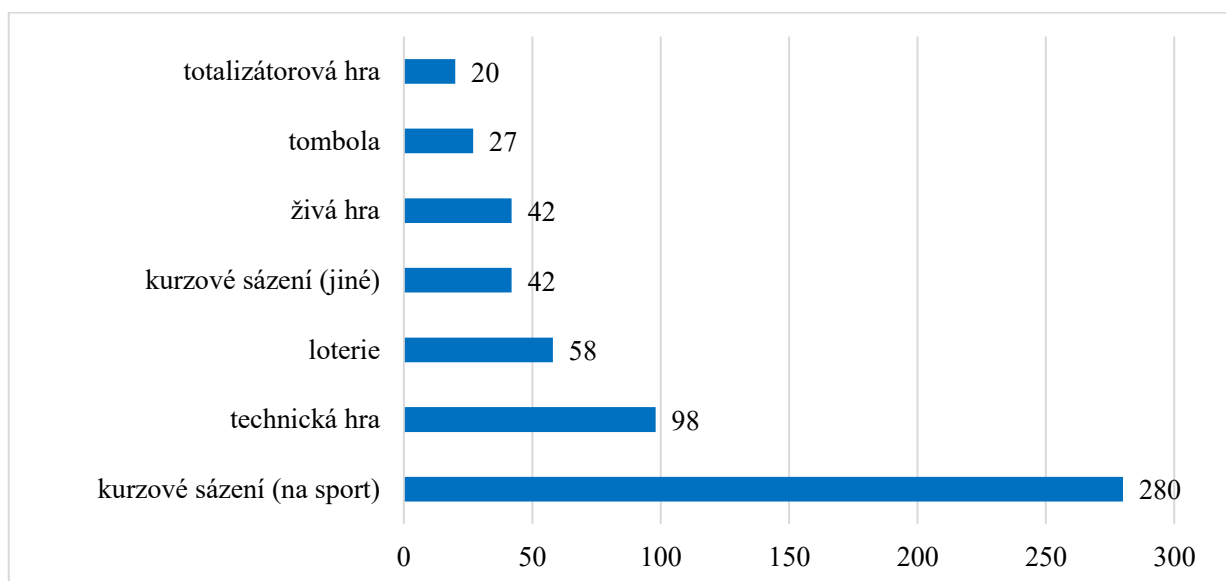
Graf 2 Počet respondentů, kteří v posledních 12 měsících provozovali hazardní hry

Jedna z dalších informací, které mě od fotbalových fanoušků zajímala je, jak často hráli hazardní hry v posledních dvanácti měsících. Největší část tvořili respondenti, kteří zvolili variantu hraní měsíčně nebo méně, a to přesně 131 respondentů (43 %). Další možnost, tedy hraní hazardních her 2-4krát za měsíc zvolilo 107 respondentů (35 %) a 64 respondentů (21 %) zvolilo, že v posledních dvanácti měsících hrají hazardní hry 2-3 krát nebo vícekrát za týden.

Kurzové sázení na sport se ukázalo jako nejrozšířenější hazardní hra mezi respondenty. V posledních dvanácti měsících ho provozovalo 280 respondentů (tedy 93 %) z celkového počtu respondentů, kteří v posledních dvanácti měsících hráli hazardní hry. Tento počet několikanásobně převyšoval počet respondentů u jiných typech hazardních her. Typy hazardních her hraných respondenty v posledních dvanácti měsících zobrazuje Graf 3.

Graf 3 Hazardní hry provozované respondenty v posledních 12 měsících

Technickou hru, mezi níž se řadí například automaty, e-hry, elektromechanická ruleta nebo elektronické pokerové stoly, provozovalo v posledních dvanácti měsících 98 respondentů (33 %). Třetí nejčastěji hraná je loterie, které se účastnilo 58 respondentů (19 %). Na stejné příčce se umístilo kurzové sázení na jiné události, než na sport a živá hra, což je například ruleta nebo poker, tyto typy hazardních her hrálo v posledních dvanácti měsících 42 respondentů (14 %). Předposlední je tombola, kterou hrálo 27 respondentů (9 %) a na posledním místě, co se týče četnosti hraní v posledních dvanácti měsících, se umístila totalizátorová hra, jíž se účastnilo 20 respondentů (7 %).

Prevalence patologického hráčství mezi fotbalovými fanoušky

To, že se velká část fotbalových fanoušků nějakou formou věnuje hazardu, mi potvrdila data získaná z dotazníku. Dále mě ale zajímalo, jak velká část fanoušků, a pokud vůbec, je ohrožená natolik, že se u nich dá mluvit o nějaké míře rizika výskytu patologického hráčství.

Prevalenci patologického hráčství mezi fotbalovými fanoušky, kteří vyplňovali dotazník, jsem zjišťovala pomocí otázek ze screeningových dotazníků Lie/bet a PGSI. Podle **Lie/bet** vyšlo, že 192 respondentů (63 %) je bez rizika rozvoje problémů s hazardním hraním, 78 respondentů (26 %) podle Lie/bet spadá do mírného rizika rozvoje problémů s hazardním hraním a 29 respondentů (11 %) je vysoce ohroženo rozvojem problémů s hazardním hraním.

Podle **PGSI** je bez rizika 87 respondentů (29 %), nízké riziko vykazuje 101 respondentů (33 %), střední riziko 85 respondentů (28 %) a do vysokého rizika spadá 29 respondentů (10 %).

Pokud výsledky z těchto dvou dotazníků porovnám, vyjde mi, že z 32 respondentů, kteří v Lie/bet spadají do vysokého rizika, 14 z nich podle PGSI spadá do středního rizika a 18 respondentů spadá do vysokého rizika. Podle obou diagnostických

screeningových nástrojů spadá do vysokého rizika rozvoje problémů s hazardním hraním z celkového počtu respondentů, kteří hrají hazardní hry (302 respondentů) 18 z nich, což je 6 % respondentů.

Ze 78 respondentů, které Lie/bet vyhodnotilo jako osoby s mírným rizikem rozvoje problémů týkajících se hazardního hraní, 8 z nich je podle PGSI bez rizika, 23 respondentů PGSI zařadilo do nízkého rizika, 38 respondentů do středního rizika a 9 respondentů, kteří podle Lie/bet vykazovali mírné riziko, tak podle PGSI v spadají do vysokého rizika. Z toho vyplývá, že do nízkého rizika, podle obou dotazníků, spadá 23 respondentů (8 %).

Bez rizika rozvoje problémů s hazardním hraním spadá podle Lie/bet 192 respondentů, z toho 79 respondentů (26 %) je bez rizika i podle dotazníku PGSI, stejný počet respondentů, tedy 79 PGSI zařadilo mezi osoby s nízkým rizikem, 32 respondentů spadá do kategorie středního rizika a 2 respondenti, kteří jsou podle Lie/bet bez rizika, spadají podle PGSI do vysokého rizika, což ukazuje Tabulka č. 3.

Tabulka 3 Míra rizikovosti rozvoje PH mezi respondenty podle PGSI a Lie/bet

PGSI	Lie/bet – bez rizika	Lie/bet – mírné riziko	Lie/bet – vysoké riziko	celkem
bez rizika	79	8	0	87
nízké riziko	79	23	0	102
střední riziko	32	38	14	85
vysoké riziko	2	9	18	29

Jak jsem již zmínila, podle screeningových dotazníků spadá do nějaké míry ohrožení patologickým hráčstvím spadá 215 respondentů (44 %) a 87 respondentů (18 %) nevykazuje žádné riziko ohrožení patologickým hráčstvím, k tomuto počtu respondentů spadá ještě 183 respondentů (38 %), kteří v dotazníku vyplnili, že v posledních dvanácti měsících nehráli hazardní hry. Celkově tedy do nějakého spektra ohrožení patologickým hráčstvím spadá 215 respondentů (44 %) a 270 respondentů (56 %) je bez rizika ohrožení patologickým hráčstvím.

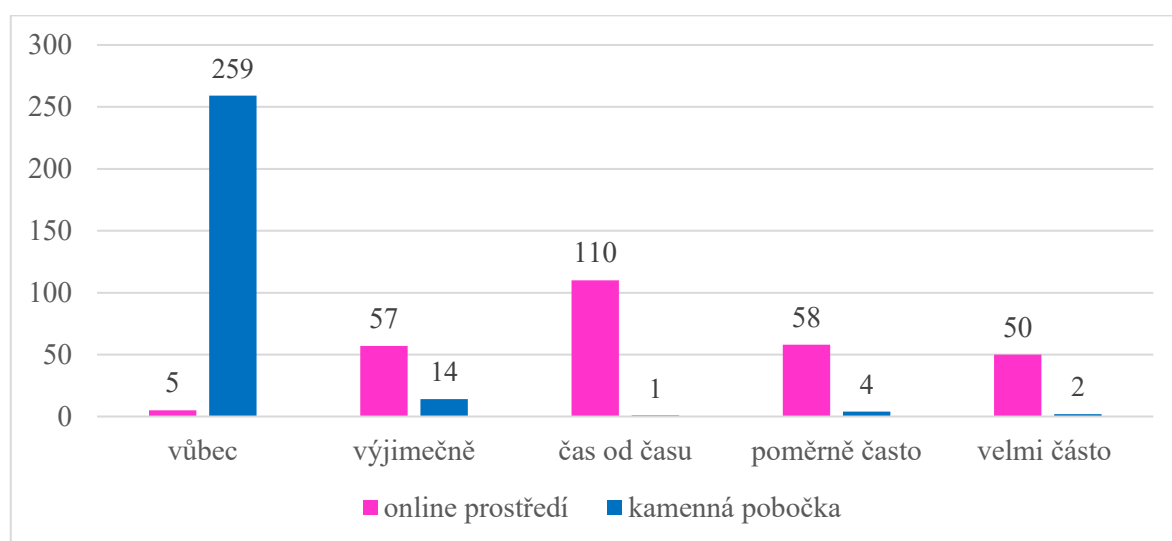
4.2 Kurzové sázení a fotbaloví fanoušci

Z dotazníku vyšlo, že v posledních dvanácti měsících sázelo na sport 280 respondentů (93 %) – 246 mužů (88 %) a 34 žen (12 %) z celkového počtu 302 respondentů, kteří uvedli, že v posledních dvanácti měsících provozovali hazardní hry. Nejprve jsem zjišťovala, kolikrát si respondenti v posledních dvanácti měsících vsadili. Odpovědi na tuto otázku byly poměrně vyrovnané, pouze jedna varianta měla výrazně méně respondentů. Nejvíce respondentů (89 tzn. 32 %) odpovědělo, že si v posledních dvanácti měsících vsadilo několikrát za měsíc, a to cca 2-3krát/měsíc. Možnost vsazení si alespoň jednou týdně v posledních dvanácti měsících zvolilo 61 respondentů (22 %). Méně než jednou měsíčně si v posledních dvanácti měsících vsadilo 56 respondentů (20 %). Další nabízená varianta byla jednou měsíčně, s touto

odpovědi se ztotožnilo 40 respondentů (14 %), 27 respondentů (10 %) sázelo v posledních dvanácti měsících každý den nebo téměř každý den. A pouze 7 respondentů (2 %) v posledních dvanácti měsících sázelo jednou nebo vůbec.

Následně mě zajímalo, jakou formou respondenti nejčastěji sází, zda v online prostředí nebo v kamenných pobočkách, viz Graf 4. Odpovědi na tyto otázky se výrazně lišily. Variantu „velmi často“ zvolilo při online sázení 50 respondentů, kdežto při sázení v kamenné pobočce pouze 2. Podobně rozdílné byly i počty respondentů, kteří odpověděli „vůbec“ na otázku: „Jak často sází online/v kamenné pobočce?“ 259 respondentů vůbec nesází v kamenné pobočce a jen 5 respondentů vůbec nesází online.

Graf 4 Počty respondentů, kteří sázeli online a kteří v kamenné pobočce

I tato data potvrzují to, že velká část hazardu přešla do **online prostředí**. Nejčastěji online sází respondenti ve věkovém rozpětí 15-34 let, další počty respondentů sázejících online jsou zobrazeny v Tabulce 4.

Tabulka 4 Rozdělení respondentů, kteří sázejí online dle věku

věková kategorie	velmi často	poměrně často	čas od času	výjimečně	vůbec
15–24 let	28 (10 %)	36 (13 %)	69 (25 %)	33 (12 %)	3 (1 %)
25–34 let	14 (5 %)	15 (5 %)	27 (10 %)	15 (5 %)	1 (0 %)
35–44 let	4 (1 %)	4 (1 %)	9 (3 %)	9 (3 %)	1 (0 %)
45–54 let	2 (0 %)	1 (0 %)	2 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
55–64 let	1 (0 %)	2 (0 %)	1 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
65 let +	1 (0 %)	0 (0 %)	2 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)
celkem	50 (18 %)	58 (21 %)	110 (39 %)	57 (20 %)	5 (2 %)

Sázení v **kamenné pobočce** je proti sázení online jasně méně časté. Respondenti ve věkovém rozmezí od 55-64 let sází v kamenných pobočkách častěji, než mladší věkové kategorie a respondenti starší 65 let, viz Tabulka 5.

Tabulka 5 Rozdělení respondentů, kteří sázejí v kamenných pobočkách dle věku

věková kategorie	velmi často	poměrně často	čas od času	výjimečně	vůbec
15–24 let	0 (0 %)	2 (1 %)	0 (0 %)	7 (3 %)	161 (58 %)
25–34 let	0 (0 %)	1 (0 %)	1 (0 %)	3 (1 %)	66 (24 %)
35–44 let	1 (0 %)	1 (0 %)	0 (0 %)	4 (1 %)	21 (8 %)
45–54 let	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	5 (2 %)
55–64 let	1 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	3 (1 %)
65 let +	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	3 (1 %)
celkem	2 (1 %)	4 (1 %)	1 (0 %)	14 (5 %)	259 (93 %)

Pomocí dotazníku jsem chtěla dále zjistit, na jaký sport nejčastěji sází fotbaloví fanoušci, kteří vyplňovali můj dotazník. Na tuto otázku mohli respondenti zaškrtnout více možných odpovědí. Nejvíce sází na fotbal (277 respondentů tj. 99 %), druhý nejčastější sport, na který si respondenti sází, je hokej (130 respondentů tj. 45 %), další je tenis (47 respondentů tj. 17 %) a pak basketbal (21 tj. 8 %), další nejvíce opakovanou odpovědí byly bojové sporty (16 respondentů tj. 6 %), ať už MMA (smíšená bojová umění) nebo box. Jednotky respondentů dopsaly ještě šipky, atletiku, Formuli 1, florbal, házenou, dostihy, rugby nebo americký fotbal.

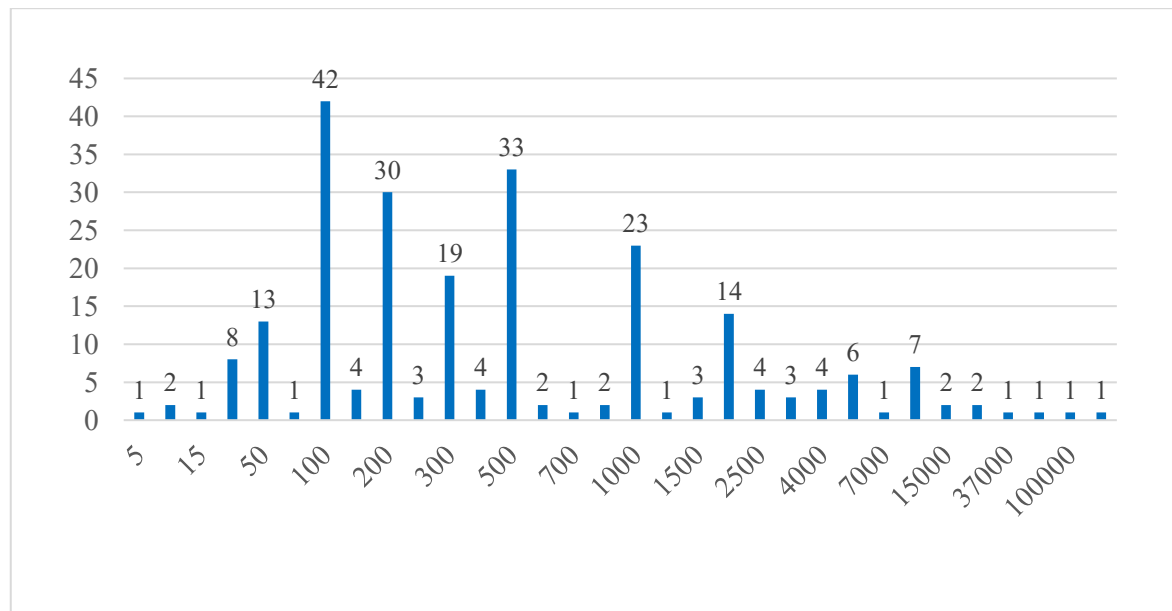
Pak mě zajímalo, do jaké míry souhlasí respondenti s tvrzením, že mají vsazeno na každé kolo 1. české fotbalové ligy. Celkem 29 respondentů (10 %) zcela souhlasilo, 58 respondentů (21 %) spíše souhlasilo, 84 respondentů (30 %) spíše nesouhlasilo a 109 respondentů (39 %) zcela nesouhlasilo. Ještě jsem se chtěla dozvědět, zda sázení zvyšuje emoce ze zápasu a zda respondenty daný zápas více baví, když si vsadí. Celkem 113 respondentů (40 %) zcela souhlasilo, 90 respondentů (32 %) spíše souhlasilo, 48 respondentů (17 %) spíše nesouhlasilo a 29 respondentů (10 %) zcela nesouhlasilo. Z toho se dá vyvodit, že jeden z důvodů sázení fotbalových fanoušků je touha po silnějších emocích a silnějším prožitku ze zápasu.

4.3 Výše sázek

V dotazníku byly i dobrovolné otázky týkající se sázek, jak **výše průměrné měsíční sázky**, tak i maximální sázky v posledních dvanácti měsících. Nejprve se zaměřím na to, v jaké výši byla průměrná měsíční sázka, kterou v posledních dvanácti měsících vsadili fotbaloví fanoušci, kteří odpovídali na dotazník. Nejvíce respondentů uvedlo průměrnou měsíční sázku ve výši 100 Kč (42), následuje 500 Kč (33), 200 Kč (30), pak 1 000 Kč (23), 300 Kč (19) a 2 000 Kč (14). Kromě nejčastějších sázek v rozmezí 100 Kč až 2 000 Kč se vyskytly i ojedinělé případy respondentů s výrazně vyšší

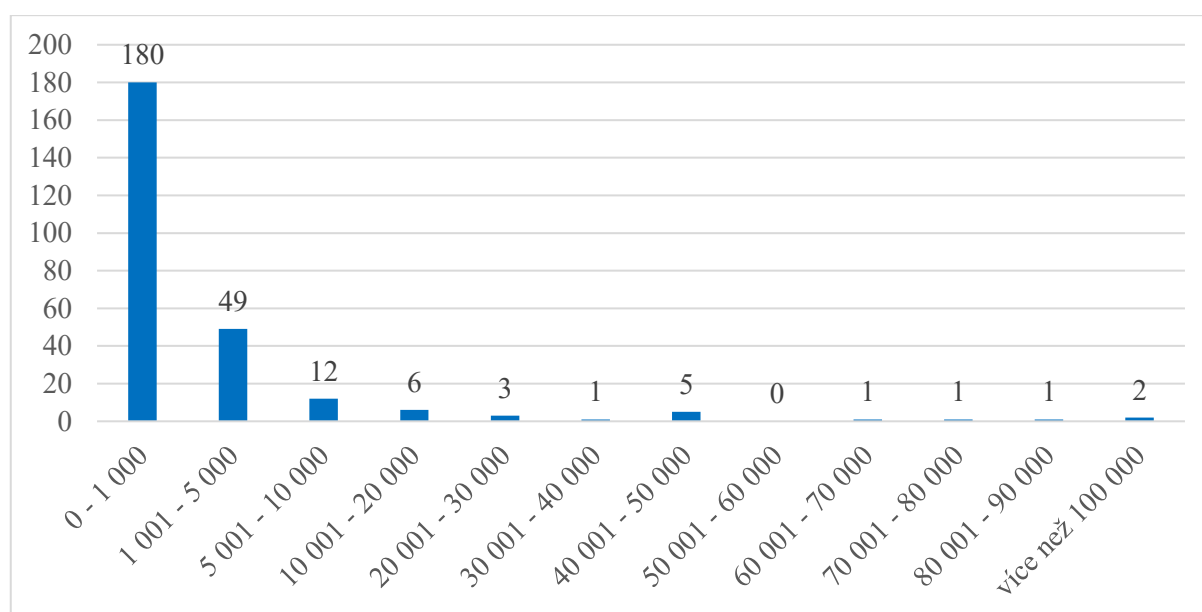
průměrnou měsíční sázkou. Nejvyšší zaznamenaná sázka dosáhla 150 000 Kč. Objevovaly se ale i další vysoké sázky 100 000Kč, 40 000 Kč, 37 000 Kč 20 000Kč, 15 000 Kč viz Graf 5.

Graf 5 Výše průměrné měsíční sázky

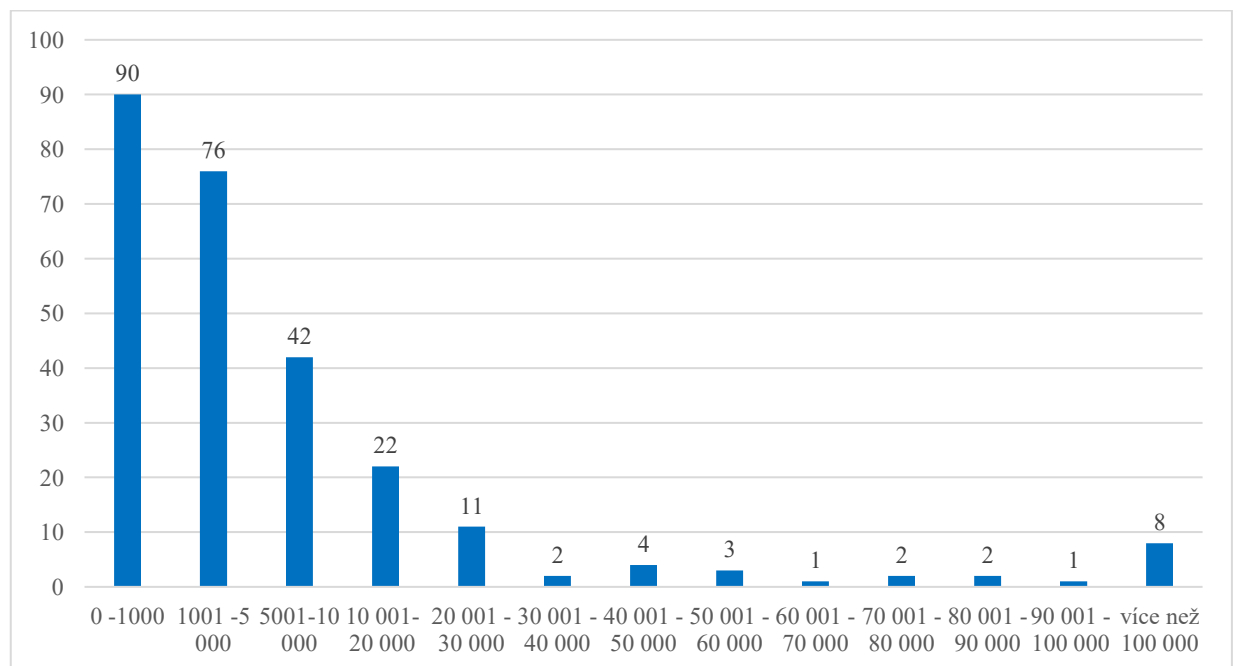
Zjišťovala jsem, jakou **maximální částku respondenti za posledních dvanáct měsíců** vsadili, to zobrazuje Graf 6. Některé částky byly vyšší, než jsem předpokládala. Nejčastěji se objevovala odpověď 500 Kč, tuto částku napsalo 47 respondentů. Výše maximálních sázek se pohybovala od jednotek korun českých, přes stovky a tisíce. Někteří respondenti se ale pohybovali i v desítkách tisíc korun českých a nejvyšší maximální vsazená částka činila 200 000 Kč.

Graf 6 Maximální vsazená částka v posledních 12 měsících

Když jsem zjišťovala, kolik korun jsou ochotni respondenti maximálně vložit do sázení, nemohla jsem opomenout otázku zaměřenou **na výši výher**. Pro větší přehlednost jsem odpovědi sečetla a seřadila do kategorií podle výše výhry a graficky znázornila v Grafu 7. Nejvíce respondentů patřilo do kategorie žádná výhra až výhra 30 000 Kč, do tohoto rozmezí spadalo 241 respondentů. Opět jsem byla překvapená, do jak vysokých částek se respondenti dostali a překvapilo mě i to, že 23 respondentů vyhrálo od 30 000 – 750 000 Kč. Průměrně respondenti vyhráli za posledních dvanáct měsíců okolo 18 025 Kč. Všechny částky jsem sečetla a vyšlo mi, že respondenti vyhráli v posledních dvanácti měsících cca 4 235 815 Kč.

Graf 7 Výše výher v posledních 12 měsících

5 Diskuse

Jak jsem již nastínila, na výzkumné otázky jsem pomocí analýzy dat z dotazníků našla odpovědi. Zjistila jsem, že 62 % fotbalových fanoušků, kteří vyplňovali dotazník, v posledních dvanácti měsících hrálo hazardní hry, což znamená, že bylo mezi fotbalovými fanoušky více osob, které v posledních dvanácti měsících provozovali hazardní hraní než těch osob, které se hazardu vůbec neúčastnili. To, že je mezi mými respondenty více fotbalových fanoušků, kteří hrají hazardní hry než těch, kteří se hazardního hraní neúčastní může zapříčínovat mnoho faktorů. Roli může hrát reklama nebo fakt, že mezi fotbalovými fanoušky je vysoké procento mužů, kteří podle Nešpora (1999) patří mezi skupinou osob s větší mírou ohrožení hazardním hraním. Z výsledků dále vyplývá, že mezi respondenty byl několikanásobně vyšší podíl mladistvých osob, které jsou podle DMS – 5 (2013) také ohroženou skupinou. Také se můžeme domnívat, že by s tím mohly souviset i osobnostní charakteristiky fotbalových fanoušků, případně silné emoce, které prožívají jak při fotbalových utkáních, tak při hraní hazardních her.

Nejčastějším typem hazardní hry mezi mými respondenty je podle výsledků kurzové sázení na sport (93 %). Otázkou je, zda je tento fakt zapříčiněn tím, že právě na fanoušky jsou mířeny reklamy hazardních společností, které i v průběhu online přenosu vyzývají fanouška k vsazení si na daný fotbalový zápas (Hing, 2015) to může fanoušek udělat jak před daným zápasem, tak i živě, v jeho průběhu (Killick, E.A. & Griffiths, M.D., 2019), díky tomu se sázkovými kancelářím daří oslovit velkou část osob z jejich cílové skupiny (Hing, 2015). Reklamy se objevují nejen v televizi, ale i na fotbalových stadionech a mohou normalizovat tuto aktivitu. Vyobrazují často šťastné fotbalové fanoušky, fanoušky radující se z gólu nebo užívající si zápas, s čímž se mohou fotbaloví fanoušci sledující zápas ztotožnit a mohou tak začít vnímat hazard jako zábavu nebo určitou formu útěku ze stereotypu (Korn et al., 2005). Dalším faktorem, který může ovlivňovat to, že je nejčastější hazardní hrou mezi respondenty (fotbalovými fanoušky) kurzové sázení na sport může být „iluze kontroly“ (Huberfeld et al., 2013), kdy fanoušci sází na sport z důvodu, že ho sledují a myslí si, že jim znalosti hry, hráčů, týmů, aktuálních informací, popřípadě sledování zápasů nebo sportovních médií/tisku pomůže vyhrát. Když ale Huberfeld et al. (2012) zkoumali úspěšnost v sázení mezi profesionálními hráči, amatéry a laiky a došli k závěru, že mezi těmito skupinami nejsou žádné zásadní rozdíly v předpovídání výsledků zápasů. Takže to, zda se jedinec vyzná v průběžných výsledcích fotbalových klubů nebo hráčů nebo to, že má aktuální informace, sleduje média a zápasy, by nemělo mít zásadní vliv na potenciální výhru. Prokázal se ale silný vztah mezi neúspěchem a osobnostními charakteristikami jedince (ochota riskovat, rozhodování, sebevědomí hráče) (Huberfeld et al., 2013). Tato fakta je nutné zohlednit při posuzování toho, zda jsou fotbaloví fanoušci více ohroženi hazardem a riziky s ním spojenými než běžná populace a může to být předmětem dalšího výzkumu. Stejně tak mohou být předmětem dalšího zkoumání motivace fotbalových fanoušků ke kurzovému sázení na sport nebo to, do jaké míry fanoušky ovlivňuje reklama hazardních společností.

Analýza dat z dotazníkového šetření dále potvrzuje trend nárůstu hazardu v online prostředí, jak uvádí Výroční zpráva o hazardním hraní (Chomynová et al., 2023).

Co se týká prevalence patologického hráčství mezi fotbalovými fanoušky, kteří vyplňovali dotazník, vyšlo, že bez rizika je celkem 270 respondentů (56 %), 183 respondentů, kteří v posledních dvanácti měsících nehráli hazardní hry, plus 87 respondentů, kteří sice v posledních dvanácti měsících hráli hazardní hry, ale vyšlo jak podle diagnostického screeningového dotazníku PGSI, tak i podle dotazníku Lie/bet, že jsou bez rizika a 215 respondentů (44 %), kteří v posledních dvanácti měsících hráli hazardní hry spadá do nějaké míry ohrožení problému s patologickým hráčstvím. Získaná data jsem chtěla porovnat s dalšími studiemi, ale to nebylo možné, jelikož jsem žádné takové odborné práce, které by obsahovaly vzorek se stejnými charakteristikami jako byl ten můj nenašla. Porovnála jsem je tedy alespoň s výsledky publikovanými ve Zprávě o hazardním hraní v České republice 2023 (Chomynová et al., 2023), která uvádí, že provozovalo hazardní hry v posledních dvanácti měsících 44-56 % osob starších 15 let. Když jsem tato data porovnála s těmi, která jsem získala pomocí dotazníku vyšlo mi, že je výskyt patologického hráčství mezi fotbalovými fanoušky, kteří se účastnili výzkumu přibližně stejný jako u běžné populace, protože prevalence patologického hráčství mezi fotbalovými fanoušky, kteří se účastnili výzkumu, je 44 %.

Získané výsledky tedy naznačují, že by měli být fotbaloví fanoušci vnímáni jako specifická skupina s potenciálně zvýšeným rizikem rozvoje problémů s hraním hazardních her. Tato zjištění by mohla sloužit jako podnět pro hlubší zkoumání dané problematiky v rámci dalších odborných prací a následně i pro zavedení preventivních a intervenčních programů zaměřených na tuto cílovou skupinu. Mohlo by se cílit na prevenci hraní hazardních her mezi touto skupinou, případně se zaměřit na edukaci, jak co se týká rizikovosti hazardních her nebo například i dopadů, které mohou být spjaté s patologickým hráčstvím, popřípadě jaké jsou možnosti léčby. Inspirovat se můžeme zahraničními studiemi, Grande et al. (2020) zmiňují, že se prokázala účinnost preventivních/vzdělávacích programů v oblasti hazardních her, u jedinců, kteří takový program absolvovali. Zvýšila se u nich znalost v oblasti hazardu a krátkodobě se upravila chybná přesvědčení o hazardních hrách. Z toho vyvozují, že má smysl zaobírat se prevencí, jelikož je účinná. Co se týče léčby tak se zdá být účinná dlouhodobá léčba pomocí kognitivně behaviorální terapie (Grande et al., 2020), účinná je také intervence zahrnující motivační telefonické hovory (Moreira et al., 2024). I to jsou možnosti, které mohou pomoci při léčbě patologického hráčství.

Vzhledem k mému zájmu o získání dat od co nejširšího vzorku respondentů a s ohledem na cíl zmapovat prevalenci hazardního hraní a patologického hráčství mezi fotbalovými fanoušky, jsem se zaměřila na kvantitativní metodu sběru dat, a to konkrétně na dotazníkové šetření. Tato volba byla efektivnější než individuální rozhovory, které by vzhledem k rozsahu studie a požadované reprezentativnosti vzorku byly časově i logisticky náročné. Vybrané výzkumné metody efektivně naplnily cíl zodpovědět formulované výzkumné otázky. Vzhledem k charakteru dotazníkového šetření je však nezbytné zdůraznit omezení týkající se plné validity dat, což je jedno z rizik při využívání dotazníkového šetření. Domnívám se, že bylo

možné zpracovat data jinou metodou analýzy dat než deskriptivní statistikou, to by mohlo přinést další výsledky a další zajímavé vhledy do problematiky hazardního hraní mezi fotbalovými fanoušky.

Hazardní hraní mezi fotbalovými fanoušky je fenomén, který ovlivňuje široká škála faktorů, jejichž analýza je v rámci jedné práce obtížná. Z tohoto důvodu je nutné zdůraznit některé možné limity mé bakalářské práce, které je nutné zohlednit při interpretaci výsledků. Získaný vzorek nemusí být reprezentativní pro celou populaci fotbalových fanoušků vzhledem k jeho vlastnostem (např. sociodemografické údaje), na toto je nutné myslet při zobecňování výsledků. Kromě výše uvedených limitů týkajících se reprezentativnosti vzorku je nutné zmínit také omezenou dostupnost relevantních dat týkajících se hazardního hraní mezi fotbalovými fanoušky. V rámci rešerše relevantní literatury jsem nenalezla v českém prostředí žádnou odbornou publikaci zaměřenou na problematiku hazardního hraní mezi fotbalovými fanoušky. Z tohoto důvodu jsem nemohla čerpat z existujících poznatků o dané problematice v kontextu České republiky. Vnímám také to, že má bakalářská práce nemůže sama o sobě vést k žádným změnám v praxi, k tomu je nutná další iniciativa. Při interpretaci výsledků a závěrů této bakalářské práce je tedy nutné brát v potaz uvedené limity. Pro hlubší pochopení této problematiky je nutná další analýza.

6 Závěr

V rámci výzkumu, jenž byl součástí výzkumné části mé bakalářské práce, jsem poukázala na to, že se fotbaloví fanoušci z většiny zapojují do provozování hazardních her (nejčastější hazardní hra je mezi respondenty z řad fotbalových fanoušků kurzové sázení na sport). Dá se tedy říci, že jsou fotbaloví fanoušci ohroženou skupinou. Je důležité poznamenat, že se o této ohrožené skupině žádný český autor v odborné literatuře v této souvislosti nezmiňuje. Tato bakalářská práce mohla sloužit jako podnět k dalšímu zkoumání, popřípadě zaměření se na fotbalové fanoušky z pohledu prevence nebo edukace.

Analýza dat ukázala, že prevalence hazardního hraní mezi respondenty v posledních dvanácti měsících byla vyšší než prevalence ne hazardních aktivit. Získaná data dále poukazují na dominanci hraní hazardních her v online prostředí, tento trend uvádí i Výroční zpráva o hazardním hraní (Chomynová et al., 2023).

Domnívám se, že práce naplnila cíle, které jsem si před začátkem psaní stanovila, a to zjistit prevalenci hazardního hraní mezi fotbalovými fanoušky v ČR a zmapovat charakteristiky hraní.

Seznam použitých zdrojů

American Psychiatric Association (1994). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (4 ed.). American Psychiatric Association.

American Psychiatric Association. (2013). *Highlights of Changes from DSM-IV-TR to DSM-5*. Dostupné z: <http://www.dsm5.org/Documents/changes%20from%20dsm-iv-tr%20to%20dsm-5.pdf>

Bařková, L. (2015). *Divácké násilí v České republice: Statistiky a trendy*. [Diplomová práce, Policejní akademie ČR]. Knihovna Policejní akademie ČR – online katalog. Dostupné z: http://ochab.ezin.cz/O-a-B_2015_B/2015_B_01_batkova.pdf

Bedřich, L. (2006). *Fotbal: Rituální hra moderní doby* (Vyd. 1). Masarykova univerzita.

Bělík, V., & Hoferková, S. (2016). *Prevence rizikového chování ve školním prostředí: Pro studenty pomáhajících oborů* (First edition in Tribun EU). Tribun EU.

Chomynová, P., Dvořáková, Z., Grohmannová, K., Orliková, B., Černíková, T., Franková, E., & Petroš, O. (b.r.). *Zpráva o hazardním hraní v České republice 2023*. Úřad vlády České republiky.

ČESKO. Fragment #f5828975 zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách – znění od 1. 1. 2024. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 29. 4. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-186#f5828975>

ČESKO. Fragment #f5829129 zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách – znění od 1. 1. 2024. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 29. 4. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-186#f5829129>

ČESKO. Fragment #f5829411 zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách – znění od 1. 1. 2024. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 29. 4. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-186#f5829411>

Činátlová, M. (2012). *Patologické hráčství: sázky a hazardní hry v životě sportovních redaktorů* [Diplomová práce, Univerzita Karlova]. Digitální repozitář UK. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/40795>

Dávidová, M. (2020). *Patologické hráčství: Výskyt, diagnostika, léčba, komplexní pohled na problematiku* (1. vydání). Grada Publishing.

Djohari, N., Weston, G., Cassidy, R., Wemyss, M., & Thomas, S. (2019). Recall and awareness of gambling advertising and sponsorship in sport in the UK: A study of young people and adults. *Harm Reduction Journal*, 16(1), 24. <https://doi.org/10.1186/s12954-019-0291-9>

Fiedler, I., Kairouz, S., Costes, J.-M., & Weißmüller, K. S. (2019). Gambling spending and its concentration on problem gamblers. *Journal of Business Research*, 98, 82–91. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.01.040>

FOTBAL.CZ. (b.r.). *Fortuna je novým partnerem českého fotbalu*. Dostupné z: <https://www.fotbal.cz/fact/fortuna-je-novym-partnerem-ceskeho-fotbalu/a4125>

Frouzová, M. (2003). *Gambleři a gambling*. In K. Kalina & J. Radimecký (Eds.), *Drogy a drogové závislost 2: Mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky.

Girtler, R., & Smejkal, M. (2001). *Okrajové sociální kultury* (Vyd. 1). Masarykova univerzita.

Grande-Gosende, A., López-Núñez, C., García-Fernández, G., Derevensky, J., & Fernández-Hermida, J. R. (2020). Systematic Review of Preventive Programs for Reducing Problem Gambling Behaviors Among Young Adults. *Journal of Gambling Studies*, 36(1), 1–22. <https://doi.org/10.1007/s10899-019-09866-9>

Hančl J. (2020). *Marketingová komunikace sázkové kanceláře Sazkabet* [Diplomová práce, Univerzita Karlova]. Digitální repozitář UK. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/120380/120367734.pdf?sequence=1>

Hing, N., Lamont, M., Vitartas, P., & Fink, E. (2015). Sports bettors' responses to sports-embedded gambling promotions: Implications for compulsive consumption. *Journal of Business Research*, 68(10), 2057–2066. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.03.003>

Holtgraves, T. (2009). Evaluating the Problem Gambling Severity Index. *Journal of Gambling Studies*, 25(1), 105–120. <https://doi.org/10.1007/s10899-008-9107-7>

Hroncová, J., Kraus, B. a kol. (2006). *Sociální patológia pre sociálnych pracovníkov a pedagógov* (Vyd. 1). Univerzita Mateja Bela.

Huberfeld, R., Gersner, R., Rosenberg, O., Kotler, M., & Dannon, P. N. (2013). Football Gambling Three Arm-Controlled Study: Gamblers, Amateurs and Laypersons. *Psychopathology*, 46(1), 28–33. <https://doi.org/10.1159/000338614>

Johnson, E. E., Hamer, R., Nora, R. M., Tan, B., Eisenstein, N., & Engelhart, C. (1997). The Lie/Bet Questionnaire for Screening Pathological Gamblers. *Psychological Reports*, 80(1), 83–88. <https://doi.org/10.2466/pr0.1997.80.1.83>

Kalina, K. (2003). *Modely závislosti a přístupy v pomoci uživatelům drog*. In *Drogy a drogové závislosti I*. Úřad vlády České republiky.

Killick, E. A., & Griffiths, M. D. (2019). In-Play Sports Betting: A Scoping Study. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17(6), 1456–1495. <https://doi.org/10.1007/s11469-018-9896-6>

Korn, D., Hurson, T., & Reynolds, J. (2005). *Commercial Gambling Advertising: Possible Impact on Youth Knowledge, Attitudes, Beliefs and Behavioural Intentions*.

Kovář, F. (2021). *Postoje a motivace mladých lidí ke kurzovému sázení na sport* [Diplomová práce, Univerzita Karlova]. Digitální repozitář UK. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/170976/120400370.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kozáček, L. (2012). *Kurzové sázení jako nedílná součást sportovního prostředí*. [Bakalářská práce. Masarykova univerzita]. Univerzitní repozitář. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/vkbfc/BP.pdf>

Kraus, B. (2014). *Základy sociální pedagogiky*. Portál.

Kureš et al. (2022). *Pravidla fotbalu: platná od 1.7.2022*. Olympia.

LFA. *Generálním partnerem pro profesionálního fotbalu se od příští sezóny stane společnost Chance. LFA*. Dostupné z: <https://www.lfafotbal.cz/clanek/738-generalnim-partnerem-profesionalniho-fotbalu-se-od-pristi-sezony-stane-spolecnost-chance>

Maleňák, M. (2019). *Hazardní hraní mezi středoškolskými studenty: případová studie okresu Vsetín*. [Bakalářská práce, Univerzita Palackého]. Theses.cz. Dostupné z: https://theses.cz/id/8mytx8/MALENAK_bak.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3DHazardn%C3%AD%20hran%C3%AD%20mezi%20st%C5%99edo%C5%A1kolsk%C3%BDmi%20studenty:%20p%C5%99%C3%ADpadov%C3%A1%20studie%20okresu%20Vset%C3%ADn%26start%3D1

Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M. (2004). *Fotbalový chuligáni*. Centrum strategických studií: Barrister & Principal.

McGee, D. (2020). On the normalisation of online sports gambling among young adult men in the UK: A public health perspective. *Public Health*, 184, 89–94. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2020.04.018>

Milner, A., Spittal, M. J., Pirkis, J., & LaMontagne, A. D. (2013). Suicide by occupation: Systematic review and meta-analysis. *British Journal of Psychiatry*, 203(6), 409–416. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.113.128405>

Moreira, D., Dias, P., Azeredo, A., Rodrigues, A., & Leite, Â. (2024). A Systematic Review on Intervention Treatment in Pathological Gambling. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 21(3), 346. <https://doi.org/10.3390/ijerph21030346>

Mravčík, V., Rous, Z., Chomynová, P., Grohmannová, K., Janíková, B., Černíková, T., Tion Leštinová, Z. (2019). *Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2018*. Úřad vlády České republiky.

Mühlpachr, P. (2008). *Sociopatologie*. Masarykova univerzita.

Nešpor, K. (1999). *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*. Sportpropag.

- Nešpor, K., & Csémy, L. (1995). *Alkohol, drogy a vaše děti*. Portál.
- Nešpor, K., & Csémy, L. (2003). *Alkohol, drogy a vaše děti: jak problémům předcházet, jak je včas rozpoznat a jak je zvládat* (Vyd. 5). Sdružení FIT IN – Rodiče proti drogám.
- Nešpor, K. (2006). *Už jsem prohrál dost*. Sportpropag.
- Nešpor, K. (2011). *Jak překonat hazard*. Portál.
- Ondrejko, P. (2009). *Sociálna patológia*. Veda.
- Pařízková, A., Šusta, D. (2015). Práce v kotli. (Re)produkce opozice fotbalových fanoušků v moderních mantinelech. *Lidé města*, (17), 377-400. Dostupné z: <https://lidemesta.cuni.cz/LM-775-version1-parizkova.pdf>
- Pitt, H., Thomas, S. L., Bestman, A., Stoneham, M., & Daube, M. (2016). "It's just everywhere!" Children and parents discuss the marketing of sports wagering in Australia. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 40(5), 480–486. <https://doi.org/10.1111/1753-6405.12564>
- Potenza, M. N., Balodis, I. M., Derevensky, J., Grant, J. E., Petry, N. M., Verdejo-Garcia, A., & Yip, S. W. (2019). Gambling disorder. *Nature Reviews Disease Primers*, 5(1), 51. <https://doi.org/10.1038/s41572-019-0099-7>
- Prunner, P. (2008). *Psychologie gamblersství, aneb, Sázka na štěstí*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Prunner, P. (2013). *Gamblersství, aneb, Ztráta svobody*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Purves, R. I., Critchlow, N., Morgan, A., Stead, M., & Dobbie, F. (2020). Examining the frequency and nature of gambling marketing in televised broadcasts of professional sporting events in the United Kingdom. *Public Health*, 184, 71–78. <https://doi.org/10.1016/j.puhe.2020.02.012>
- Sekot, A. (2003). *Sport a společnost*. Paido, FSpS MU.
- Slepička, P. (Ed.). (2010). *Divácká reflexe sportu* (Vyd. 1). Univ. Karlova, Nakl. Karolinum.
- Slepičková, I., & Flemr, L. (2007). *Aktuální otázky sociologie sportu: sborník ze semináře: 22.11.2007, UK FTVS, Praha*. Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.
- Smolík, J. (2008). *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu* (Vyd. 1). Zdeněk Plachý – vydavatelství & nakladatelství.
- Smolík, J. (2010). *Subkultury mládeže: Uvedení do problematiky* (Vyd. 1). Grada.
- Smolík, J. a kol. (2004). *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury* (Vyd. 1). Centrum strategických studií: Barrister & Principal.

Thomas, S., Pitt, H., Bestman, A., Randle, M., Daube, M., & Pettigrew, S. (2016). *Child and parent recall of gambling sponsorship in Australian sport*. Victorian Responsible Gambling Foundation.

Trantina, F. (2016). Svépomocné skupiny pro patologické hráče v České republice. *Adiktologie*. 16 (1), 58-62.

Vacek, J. (2014). *Identifikace a řešení rizik spojených s hraním hazardních her: příručka pro obce a jejich zastupitele*. Úřad vlády České republiky.

Williams, R. (2017). *The definition, dimensionalization, and assessment of gambling participation*.

Zendle, D., Meyer, R., & Over, H. (2019). Adolescents and loot boxes: Links with problem gambling and motivations for purchase. *Royal Society Open Science*, 6(6), 190049. <https://doi.org/10.1098/rsos.190049>

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 – *Rozložení respondentů podle věku a pohlaví*

Tabulka 2 – *Nejvyšší dosažené vzdělání u respondentů*

Tabulka 3 – *Míra rizikovosti podle PGSI a Lie/bet*

Tabulka 4 – *Rozdělení respondentů, kteří sázejí online dle věku*

Tabulka 5 – *Rozdělení respondentů, kteří sázejí v kamenných pobočkách dle věku*

Graf 1 – *Místa, kde respondenti sledovali v posledních dvanácti měsících fotbalové zápasy*

Graf 2 – *Počet respondentů, kteří v posledních 12 měsících provozovali hazardní hry*

Graf 3 – *Hazardní hry provozované respondenty v posledních 12 měsících*

Graf 4 – *Počty respondentů, kteří sázeli online a kteří v kamenné pobočce*

Graf 5 – *Výše průměrné měsíční sázky*

Graf 6 - *Maximální vsazená částka v posledních 12 měsících*

Graf 7 - *Výše výher v posledních 12 měsících*

Přílohy

Příloha 1 Informace o výzkumu pro účastníky výzkumu

Dobrý den,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, sesbíraná data budou využita k vypracování bakalářské práce na téma: „ Hazardní hraní mezi fotbalovými fanoušky: dotazníková studie. “

Poprosím Vás o to, abyste dotazník vyplnili co nepravdivěji a nejpřesněji. Otázky nemají ani správné ani špatné odpovědi, správnou je ta, která nejlépe vystihuje Vaše postoje. Pokud si nebudete jisti odpovědí, vyplňte prosím tu, která je Vaší odpovědí nejbližší.

Dotazník je zcela **dobrovolný** a **anonymní** a je určen osobám starším **15 let**. Vyplněním dotazníku souhlasíte s tím, že získaná data budou využita k účelům zpracování bakalářské práce. Jeho vyplnění Vám **zabere přibližně 5 min.**

Děkuji za vyplnění, pomoc a za Váš čas.

S případnými dotazy/ stížnostmi se můžete obrátit na mě (annzem22@seznam.cz) nebo na vedoucího práce (benjamin.petruzelka@lf1.cuni.cz).

Studentka 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy Anna Zemanová, obor Adiktologie

Příloha 2 Informovaný souhlas pro účastník výzkumu

Vyplněním dotazníku souhlasím s tím, že budou získaná data využita k vypracování bakalářské práce.

Souhlasím Nesouhlasím

Příloha 3 Souhlasné stanovisko Etické komise pro posuzování závěrečných prací Kliniky adiktologie 1.LF UK a VFN v Praze

ETICKÁ KOMISE PRO POSUZOVÁNÍ STUDENTSKÝCH ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ
KLINIKY ADIKTOLOGIE 1. LF UK A VFN V PRAZE

Stanovisko etické komise č.j. EKSKAD-007/2024

Název práce: Hazardní hraní mezi fotbalovými fanoušky: dotazníková studie

Druh práce: bakalářská
Student: Anna Zemanová
Vedoucí práce: Mgr. Benjamin Petruželka, Ph.D.

Předložená dokumentace:

- formulář žádosti EKS KAD
- informace o výzkumu
- informovaný souhlas
- dotazník

Rozhodnutí etické komise: SOUHLASNÉ STANOVISKO

Odůvodnění: Komise při posuzování předložené žádosti neshledala rozpor s etickými principy při realizaci adiktologického výzkumu pro účely výše specifikované závěrečné práce v oboru adiktologie.

Datum jednání EKS KAD: 9. ledna 2024

Členové EKS KAD přítomní při jednání: Hana Fidesová, Lenka Šťastná, Jaroslav Vacek

EKS KAD byla zřízena přednostou Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze se souhlasem kolegia děkana 1. LF UK jako pilotní projekt za účelem zvýšení kvality závěrečných bakalářských a magisterských prací studentů adiktologie z hlediska výzkumné etiky.

Datum písemného vyhotovení stanoviska: 9. ledna 2024

Podpis vedoucího nebo pověřeného člena komise: Mgr. Hana Fidesová, Ph.D.

Klinika adiktologie

1. LF UK a VFN v Praze

Apolinářská 4, 128 00 Praha 2

E-mail: info.adiktologie@lfl.cuni.cz

Tel.: 224 968 270 Klinika adiktologie www.adiktologie.cz/www.lfl.cuni.cz / www.vfn.cz

Příloha 4 Dotazník

SEKCE 1

Q1. Vyplněním dotazníku souhlasím, že budou získaná data využita k vypracování bakalářské práce.

- a. souhlasím (další sekce)
- b. nesouhlasím (-> odeslat dotazník)

SEKCE 2 (5Q)

Q2. V posledních dvanácti měsících pravidelně navštěvuji fotbalový stadion.

- a. ano
- b. ne

Q3. Mám oblíbený fotbalový klub.

- a. ano
- b. ne

Q4. Vlastním permanentku na fotbal.

- a. ano
- b. ne

Q5. V posledních dvanácti měsících pravidelně sleduji fotbalové zápasy v televizi/online.

- a. ano
- b. ne

Q6. Fotbal sleduji jen výjimečně, několikrát do roka.

a. ano (-> odeslat dotazník)

b. ne

SEKCE 3 - SOCIODEMOGRAFICKÉ OTÁZKY (5Q)

Q7. Jaké je Vaše pohlaví? (Zvolte pouze jednu odpověď odpověď)

a. žena

b. muž

Rozhodla jsem se zvolit pouze varianty žena a muž, protože při jiných možnostech se bojím snížení validity dotazníku.

Q8. Do které věkové kategorie byste se zařadil/a? (Zvolte pouze jednu odpověď odpověď)

a. 15-24

b. 25-34

c. 35-44

d. 45-54

e. 55-64

f. 65 +

Q9. Jaké je Vaše nevyšší dosažené vzdělání? (Zvolte pouze jednu odpověď)

- a. základní
- b. vyučen/a bez maturity
- c. střední s maturitou
- d. vyšší odborné
- e. vysokoškolské

Q10. Která z následujících kategorií nejlépe vystihuje Váš stav? (Zvolte pouze jednu odpověď)

- a. zaměstnaný/OSVČ
- b. nezaměstnaný
- c. student

Q11. Do které příjmové skupiny patříte? (Zvolte pouze jednu odpověď)

Dostupné z : https://theses.cz/id/ov9r2j/Dotaznik_BP_POTOCAROVA.pdf

- a. do 10 000 Kč měsíčně
- b. 10 001 – 15 000 Kč měsíčně
- c. 15 001 – 20 000 Kč měsíčně
- d. 20 001 – 25 000 Kč měsíčně

- e. 25 001 – 35 000 Kč měsíčně
- f. 35 001 – 50 000 Kč měsíčně
- g. 50 001 a více Kč měsíčně

SEKCE 4 - OTÁZKY OHLEDNĚ FANOUŠKOVSTVÍ (5Q)

Q12. Kde jste v posledních 12 měsících sledoval/a fotbalové zápasy? (Můžete zvolit více odpovědí)

- a. online (Tipsport, Fortuna...)
- b. televize, internetová televize
- c. stadion
- d. neoficiální streamy

Q13. Jak často navštěvujete fotbalová utkání na stadionech (v posledních 12 měsících)? (Zvolte pouze jednu odpověď)

- a. nenavštěvuji vůbec
- b. příležitostně několikrát do roka
- c. několikrát za měsíc
- d. každý týden

Q14. Jak často sledujete fotbalová utkání mimo stadiony (v televizi, online) v posledních 12 měsících? (Zvolte pouze jednu odpověď)

- a. nesleduji
- b. příležitostně několikrát do roka
- c. několikrát za měsíc
- d. několikrát týdně

Q15. Mezi důvody mého chození na stadion patří: (Můžete zvolit více odpovědí.)

- a. emoce, které na stadionu zažívám
- b. lidé (kamarádi, rodina...)
- c. baví mě fotbal
- d. atmosféra
- e. jiné

Q16. Mezi mé důvody sledování zápasů v televizi/online patří: (Můžete zvolit více odpovědí.)

- a. nemůžu na stadion, tak zápas sleduji v televizi/ online
- b. baví mě fotbal
- c. vnímám to jako společenskou záležitost (sleduji s kamarády, v restauraci...)

d. emoce

e. jiné

SEKCE 5 – HAZARDNÍ HRY (1Q)

Q17. V posledních 12 měsících jsem hrál hazardní hry (sázení, loterie, automaty, bingo, casino...) (Zvolte pouze jednu odpověď.) – filtrační otázka

a. ano (přesun na další sekci)

b. ne (konec dotazníku)

SEKCE 6 (2Q)

Q18. Mezi hazardní hry, které v posledních 12 měsících provozuji patří: (Můžete zvolit více odpovědí.)

a. loterie

b. kurzové sázení (na sport)

c. kurzové sázení (jiné)

d. bingo

e. tombola

f. totalizátorová hra (výhra je podmíněna uhodnutím sázkové příležitosti = sportovní výsledek/ veřejná událost)

g. technická hra (automaty, e-hry, elektromechanické rulety, elektronické pokerové stoly)

h. živá hra (ruleta, poker)

Q19. Jak často (pokud vůbec) jste v posledních 12 měsících hrál/a o peníze? (Zvolte pouze jednu odpověď)

Dostupné z: http://www.espad.org/sites/espad.org/files/espad-2019-Student-Master-Questionnaire.pdf?fbclid=IwAR3FvXp5mAEBEzmPSGEPchvCxuGE0ZvcddTtMeKvZhkdrFO7xKKalu3hX88_aem_AXrhqd9zpfJvkHuScPEkzPiylzGFsNPU-4rEMyT54yxx7tvP45gl_Sm6F4jAMsSe58

- a. nehrál jsem
- b. měsíčně nebo méně
- c. 2-4 krát za měsíc
- d. 2-3 krát nebo více za týden

SEKCE 7 – SCREENINOVÉ OTÁZKY – DOTAZNÍKY PSGI A LIE/BET (11Q)

PSGI

Mravčík, V., Černý, J., Leštinová, Z., Chomynová, P., Grohmannová, K., Licehammerová, Š., Ziegler, A., Kocarevová, V. (2014). Hazardní hraní v České republice a jeho dopady. Praha: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti.

Původní: (Currie et al., 2010, Holtgraves, 2009, Currie et al., 2013)

(U každé otázky zvolte pouze jednu odpověď)

Q20. Vsadil/a jste někdy více peněz, než jste si mohl/a dovolit prohrát?

- a. nikdy

- b. někdy
- c. většinou
- d. téměř vždy

Q21. Potřeboval/a jste hrát se stále větším obnosem peněz, abyste dosáhl/a požadovaného vzrušení?

- a. nikdy
- b. někdy
- c. většinou
- d. téměř vždy

Q22. Vrátil/a jste se hned druhý den, abyste vyhrál/a zpět prohrané peníze?

- a. nikdy
- b. někdy
- c. většinou
- d. téměř vždy

Q23. Měl/a jste pocit, že by Vám hraní mohlo způsobovat problémy?

- a. nikdy
- b. někdy

- c. většinou
- d. téměř vždy

Q24. Způsobilo Vám hraní nějaké zdravotní problémy, včetně stresu a úzkosti?

- a. nikdy
- b. někdy
- c. většinou
- d. téměř vždy

Q25. Kritizovali někdy jiní lidé Vaše hraní nebo Vám říkali, že máte s hraním problém, ať už to byla podle Vás pravda, nebo ne?

- a. nikdy
- b. někdy
- c. většinou
- d. téměř vždy

Q26. Způsobilo Vám nebo Vaší rodině hraní nějaké finanční problémy?

- a. nikdy
- b. někdy
- c. většinou

d. téměř vždy

Q27. Cítil/a jste někdy vinu nad tím, že hraje nebo nad tím, jaké má Vaše hraní následky?

a. nikdy

b. někdy

c. většinou

d. téměř vždy

Q28. Půjčil/a jste si peníze na hru nebo jste prodal/a nějaký majetek, abyste získal/a peníze na hru?

a. nikdy

b. někdy

c. většinou

d. téměř vždy

Lie/bet (Johnson et al., 1988) – (Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v roce 2015,2016)

Q29. Musel/a jste někdy lhát lidem, kteří jsou pro Vás důležití, o tom, jak moc hraje?

a. ne

b. ano

Q30. Cítil/a jste někdy potřebu hrát za více a více peněz?

- a. ne
- b. ano

SEKCE 8 (1Q)

Q31. Vsadil/a jste si v posledních 12 měsících na sportovní utkání? (Zvolte pouze jednu odpověď) – filtrační otázka

- a. ne (odeslat dotazník)
- b. ano (další sekce)

SEKCE 9 – OTÁZKY NA SÁZENÍ (4Q)

Q32. Kolikrát jste si v posledních 12 měsících vsadil/a? (Zvolte pouze jednu odpověď)

- a. jednou nebo vůbec
- b. méně, než jednou měsíčně
- c. jednou měsíčně
- d. několikrát za měsíc (2-3krát měsíčně)
- e. alespoň jednou týdně (1-2krát týdně)
- f. každý den nebo téměř každý den (5-7 týdně)

Q33. Jak často sázíte online? (Zvolte pouze jednu odpověď)

- a. vůbec
- b. výjimečně
- c. čas od času
- d. poměrně často
- e. velmi často

Q34. Jak často sázíte v kamenné pobočce? (Zvolte pouze jednu odpověď)

Dostupné z: http://www.espad.org/sites/espad.org/files/espad-2019-Student-Master-Questionnaire.pdf?fbclid=IwAR3FvXp5mAEBEzmPSGEPchvCxuGE0ZvcddTtMeKvZhkdrFO7xKKalu3hX88_aem_AXrhqd9zpFJvkHuScPEkzPiylzGFsNPU-4rEMyT54yxx7tvP45gl_Sm6F4jAMsSe58

- a. vůbec
- b. výjimečně
- c. čas od času
- d. poměrně často
- e. velmi často

Q35. Na jaký sport většinou sázíte? (Můžete zvolit více odpovědí)

Dostupné z: <http://www.espad.org/sites/espad.org/files/espad-2019-Student-Master-Questionnaire.pdf?fbclid=IwAR3FvXp5mAEBEzmPSGEPchvCxuGE0ZvcddTtMe>

- a. fotbal
- b. hokej
- c. basketbal
- d. tenis
- e. jiné:

SEKCE 10 (2Q)

Uved'te, do jaké míry souhlasíte s následujícími tvrzeními (1=zcela souhlasím, 2=spíše souhlasím, 3=spíše nesouhlasím, 4=zcela nesouhlasím).

Q37. Mám vsazeno na každé kolo České fotbalové ligy.

Q38. Když si vsadím na fotbalový zápas, tak mě jeho sledování více baví a více ho prožívám.

Otevřené otázky

Q39. V jaké výši je Vaše průměrná měsíční sázka? (Uved'te prosím v Kč)

Q40. V jaké výši byla Vaše maximální vsazená částka v posledních 12 měsících (Uved'te prosím v Kč)

Q41. Jaká byla Vaše maximální výhra v posledních 12 měsících? (Uved'te prosím v Kč)

Q42. Kolik korun vložíte přibližně vložíte měsíčně do 1 sázky? (Zvolte pouze jednu odpověď.)

- a. 1–20 Kč
- b. 21–100 Kč
- c. 101–500 Kč
- d. 501–999 Kč
- e. 1000 a více Kč